

# FAKATOKANGA KI HONO MALU'I 'OE NGAHI TU'UTU'U NI

ma'ae Matu'a tauhi fanau moe Fanau ako

Ma'ae kau faingata'a'ia fakasino 'i he malumalu 'oe ngaue 'ae Potungaue Ako pea moe ngaahi  
tu'utu'u ni moe lao 'o Hauai'i<sup>1</sup>

**May 2022**

This document is available electronically at:

<https://hawaiipublicschools.org/school-services/parent-rights/>

<sup>1</sup>Fakakouna 'i he tatau 'oe Foomu 'ae Potungaue Ako 'a 'Amelika:  
Fakatokanga ki ho Malu'i 'oe ngaahi Tu'utu'u ni

## Fakafo'ou 'i 'Aokosi 2011

Ma'a kinautolu 'oku nau faingata'a'ia fakasino 'i he ngaue 'ae Potungaue Ako (IDEA), koe lao 'ae Pule'anga Fetulolo moe ngaahi tu'utu'u ni moe lao 'o Hauai'i (Ngaahi Lao Faka'etimini 'o Hauai'i, taitolo 8, vahe 60, Ngaahi kupu Tau'ataina Taa'u moe 'Ako Pule'anga ma'ae tokotaha ako 'oku faingata'a'ia fakasino) fekau'aki moe ako 'ae tokotaha ako 'oku faingata'a'ia fakasino, 'oku fiema'u ia ke 'oatu 'e he ngaahi 'Apiako kiate koe matu'a 'o kinautolu 'oku faingata'a'ia fakasino 'a ho'o tokotaha ako, ha fakatokanga 'oku ha atu ai hono malu'i 'oe ngaahi tu'utu'u ni, 'e ma'u atu 'i he malumalu 'oe IDEA pea moe ngaahi tu'utu'u ni 'a e Potungaue Ako 'a 'Ameika, pehe moe ngaahi tu'utu'u ni moe lao 'a Hauai'i (HAR §8-60-59). Koe tatau 'oe fakatokanga kuopau ke 'oatu ia kiate koe tu'o taha 'i he ta'u fakako, tukukehe ka kuo 'osi 'oatu ha tatau ia kiate koe kimu'a: (1) 'i hono 'ulu'i tohiaki ma'u ho'o tohi kole ke fai hano toe fakafuofua; (2) 'i hono 'ulu'i tohiaki ma'u 'ae tatau ho'o launga kihe Siteiti (under 34 CFR §§300.151 through 300.153 and HAR §8-60-52 through 8-60-54) pea mo hono ma'u ho'o 'ulu'i tohiaki tohi laaunga (under 34 CFR §300.507 and HAR §8-60-61) 'i ha ta'u fakaako; (3) pe ko hano fai ha tu'utu'u ni aofangatuku ke fakahoko ha tautea ki ho'o tokotaha ako tene uesia pe hoko ai hano tu'utu'u ni ke liliu 'a e feitu'u ako 'oku 'iai; pe (4) fakatatau ki ho'o tohi kole [34 CFR §300.504(a) pe HAR §8-60-59(a)].

Koe fakatokanga ni ki hono malu'i 'oe ngaahi tu'utu'u ni 'e fakakauatu ki ai mo ha fakamatala kakato 'o faka'autiliki atu hono malu'i 'oe ngaahi tu'utu'u ni 'e lava ke ma'u atu he malumalu 'oe:

34 CFR §300.148 and HAR §8-60-27 (ko hono fakahoko ha hiki 'o ha tokotaha ako fakafo'ituitui ngaue'aki 'ae pa'anga fakamole 'ae Pule'anga),

34 CFR §§300.151 through 300.153 and §§8-60-52 through 8-60-54 (Koe ngaahi tu'utu'u ni 'o ha launga 'ae Siteiti),

34 CFR §300.300 and HAR §8-60-31 (Tohi fakamafai 'ae Matu'a),

34 CFR §§300.502 and 300.503 and HAR §§8-60-44 through 8-60-57 (Fakafuofua Fakaako taau taha) pe HAR §8-60-58 (mu'aki tohi nima fakatokanga),

34 CFR §§300.505 through 300.518 and HAR §§8-60-60 through 8-60-72 (pe ha toe fa'ahinga malu'i pe 'o e ngaahi tu'utu'u ni),

34 CFR §§300.530 through 300.536 and HAR §§8-60-75 through 8-60-81 (ngaahi tu'utu'u ni ki he fakahoko ha tautea), pe

34 CFR §§300.610 through 300.625 and HAR §8-60-84 (Fakapulipuli 'oe ngaahi Inifomeisoni).

## Tepile 'oe ngaahi Tefito'i me'a

|                                                                                                                                              |           |
|----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-----------|
| <b>Inifomeisoni Fakalukufua .....</b>                                                                                                        | <b>1</b>  |
| Mu'aki Tohinima Fakatokanga .....                                                                                                            | 1         |
| Lea Fakafonua--- Ko hono 'UHINGA .....                                                                                                       | 2         |
| Tohi fakamafai 'ae Matu'a - Ko hono 'UHINGA .....                                                                                            | 2         |
| Tohi fakamafai 'ae Matu'a.....                                                                                                               | 3         |
| Ngaahi vaka'i Fakaako taau taha .....                                                                                                        | 6         |
| <b>Fakapulipuli 'oe ngaahi Inifomeisoni.....</b>                                                                                             | <b>9</b>  |
| Ngaahi faka'uhinga .....                                                                                                                     | 9         |
| 'Imisi Tatau .....                                                                                                                           | 9         |
| Fakatokanga ki he matu'a.....                                                                                                                | 10        |
| Fakangofua ki ho'o ngaahi Totonu .....                                                                                                       | 10        |
| Lekooti 'o hano Fakangofuakisesi .....                                                                                                       | 11        |
| Ngaahi lekooti 'a ha tokotaha ako tatau .....                                                                                                | 11        |
| Lisi 'oe fa'ahinga kehekehe pea moe ngaahi feitu'u 'oku 'iai e Inifomeisoni .....                                                            | 11        |
| Ngaahi totongi.....                                                                                                                          | 12        |
| Liliu 'oe ngaahi lekooti fakatatau ki he tohi kole 'ae matu'a .....                                                                          | 12        |
| Faingamalie ke fai ha Hopo.....                                                                                                              | 12        |
| Ngaahi tu'utu'u ni 'o ha Hopo.....                                                                                                           | 9         |
| Koe ola 'o ha Hopo.....                                                                                                                      | 13        |
| Tohi fakamafai ke fakaha'ai 'ae ngaahi inifomeisoni fakafo'ituitui 'oha tokotaha.....                                                        | 13        |
| Ngaahi malu'i .....                                                                                                                          | 10        |
| Maumau'i 'oe ngaahi Inifomeisoni .....                                                                                                       | 14        |
| <b>Ngaahi tu'utu'u ni fekau'aki moha Launga 'ae Siteiti .....</b>                                                                            | <b>15</b> |
| Koe faikehekehe 'i he vaha'a 'o e ngaahi Tu'utu'u ni hono founa fakahoko 'o ha Launga pe ngaahi hopo pe ko ha ngaahi launga 'ae Siteiti..... | 15        |
| Ko hono 'ohi 'oe ngaahi Tu'utu'u ni fekau'aki moe ngaahi Launga 'ae Siteiti .....                                                            | 15        |
| Fakangatangata 'oe ngaahi Tu'utu'u ni fekau'aki moe ngaahi Launga 'ae Siteiti.....                                                           | 16        |
| Faile ha Launga 'ae Siteiti.....                                                                                                             | 17        |
| <b>Founa fakahoko 'o ha ngaahi Tu'utu'ni ki ha Launga .....</b>                                                                              | <b>19</b> |
| Faile 'o ha founa fakahoko 'o ha Launga .....                                                                                                | 19        |
| Founa fakahoko 'o ha Launga .....                                                                                                            | 20        |
| Motolo tatau 'oe ngaahi foomu .....                                                                                                          | 22        |
| Fefakalelei'aki'aki.....                                                                                                                     | 22        |
| Ola 'oe founa fakahoko .....                                                                                                                 | 24        |
| <b>Hopo ki ha founa fakahoko 'o ngaahi Launga.....</b>                                                                                       | <b>27</b> |
| Konga 'o ha Hopo ki ha founa fakahoko .....                                                                                                  | 27        |

|                                                                                                                                                      |           |
|------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-----------|
| Ngaahi Totonu 'oe Hopo .....                                                                                                                         | 28        |
| Tu'utu'u ni 'aofangatuku 'o ha Hopo .....                                                                                                            | 29        |
| <b>Ngaahi Hopo.....</b>                                                                                                                              | <b>31</b> |
| Aofangatuku 'o ha Tu'utu'u ni; Tohi Tangi; Vaka'i Ta'e Filifilimanako .....                                                                          | 31        |
| Vaha'a Taimi mo hono Fakafaingofua 'o ha ngaahi Liliu pe Hopo.....                                                                                   | 31        |
| Ngaahi Hopo Sivile), kauatu ki ai e vaha'a taimi ke faile ai ha ngaahi .....                                                                         | 32        |
| Ko hono tukuatu 'oe tokotaha ako ki he feitu'u kehe lotonga 'oku kei tatali ki<br>he fakahokohoko 'oe tohi Launga pe Hopo.....                       | 33        |
| Ngaahi totongi 'ae Loea .....                                                                                                                        | 34        |
| <b>Ngaahi tu'utu'u ni lolotonga hono tautea'i 'oe fanau ako faingata'a'ia fakasino.....</b>                                                          | <b>37</b> |
| Mafai 'oe tokotaha ngaue'ae Ako .....                                                                                                                | 37        |
| Liliu 'oe feitu'u koe'uhi ko ha tautea ke fakamavahe'i .....                                                                                         | 41        |
| Fakakaukau'i 'oha feitu'u .....                                                                                                                      | 41        |
| Hopo .....                                                                                                                                           | 41        |
| Fakamavahe'i lolotonga fai ha ngaahi Tohi Tangi .....                                                                                                | 43        |
| Malu'i 'oe Fanau ako 'Oku 'Ikai kenau Lava ki he Ngaahi ako Makehe pe<br>naahi Sevesi Tatau .....                                                    | 43        |
| Tuku'atu pe Tautea 'ae Potungaue Polisi pe ngaahi Mafai Fakamaau'anga.....                                                                           | 44        |
| <b>Fiema'u ke fakamavahe'i fakapalataha 'ehe matu'a 'oe fanauako 'i ngaahi ako<br/>tautaha 'o ngaue'aki 'ae pa'anga fakamole 'ae Pule'anga .....</b> | <b>46</b> |
| Fakalukufua .....                                                                                                                                    | 46        |
| <b>Liliu 'e ngaahi Totonu .....</b>                                                                                                                  | <b>48</b> |

**INIFOMEISONI FAKALUKUFUA****'ULUAKI TOHI FAKATOKANGA****34 CFR §300.503**

HAR §8-60-58

**Fakatokanga**

Koe Potungaue Ako 'a Hauai'i (Potungaue) kuopau kenau 'oatu ha tohi nima fakatonga ('oatu kiate koe ha ngaahi infomasoni 'i he tohi nima), 'i ha va'aha'a taimi fe'unga kimu'a ke:

1. Fokototu'u atu ki hono kamata'i pe liliu 'o ho 'imisi tatau pe itenitifikeisoni, fakafuofua, pe ko hono tukuatu fakaako ki ha feitu'u kehe 'a ho'o tokotaha ako, pe koha tohi fakahinohino ta'etotongi 'e taau moe Ako fakapule'anga (FAPE) ma'a ho'o tamasi'i; **pe koe**
2. Fakafisi'inga'i ke kamata'i pe liliu 'ae 'imisi tatau pe itenitifikeisoni, fakafuofua, pe ko hono tukuatu fakaako ki ha feitu'u kehe ho'o tokotaha ako, pe koe ngaahi fakahinohino 'ae (FAPE) ki ho'o tokotaha ako.

**Fakatokanga ki he tohi fakamafai**

Koe tohi fakatokanga kuopau ke:

1. Fakamatala'i 'ae ngaahi tautea na'e fokotu'u atu pe fakafisinga'i 'e he Potungaue ke fai;
2. Fakahoko mai e 'uhinga na'e fakafokotu'u atu pe fakafisinga'i ai 'e he Potungaue kenau fai fakahoko ha tautea;
3. Fakamatala'i 'a e founga kotoa ne fakafuofua 'aki e tu'utu'u ni, asesimeni, lekooti, pe lipooti na'e ngaue 'aki 'ehe Potungaue ki hono aofangatuku 'o 'enau fokotu'u atu pe ko hono fakafisi'inga'i 'o ha tautea;
4. Fakakau atu ai ha fakamatala 'oku 'iai ho'o ngaahi malu'i 'ihe malumalu 'oe ngaahi fakatu'utu'u ni 'oe ngaahi malu'i 'oe Konga B 'o kinautolu taautaha 'oe Disabilities Education Act (IDEA) pe moe ngaahi tu'utu'u ni moe lao 'o Hauai'i kihe ako makehe (HAR 8-60), pea ka koe fakatokanga ni 'oku 'ikai koe mu'aki fakahoko mai ke vaka'i fakasino pe faka'atamai, koe 'uhinga ki hano ma'u ha tatau 'oe HAR §8-60-59 (fakatokanga kihe ngaahi malu'i 'oe tu'utu'u ni) 'e malava ke ma'u atu ia;
5. Fakakau atu moe ngaahi fetu'utaki kiate koe keke fetu'utaki ki ai fekau'aki kiha tokoni 'o fekau'aki mo ho'o mahino'i 'ae Konga B 'oe IDEA pe ngaahi fakahinohino 'oe HAR 8-60.
6. Fakamatala'i ha toe fa'ahinga fokotu'u na'e fai 'e he Polokalama Ako Fakafo'ituitui (IEP) 'a ho'o tokotaha ako pe ngaahi 'uhinga na'e 'ikai tali ai 'ae ngaahi fokotu'u; pe
7. Fakakau atu ha fakamatala ki he ngaahi 'uhinga na'e hanga ai 'e he Potungaue 'o fokotu'a atu pe fakafisinga'i 'ae tautea.

**Fakatokanga fekau'aki mo ho'o mahino'i 'oe ngaahi lea**

Koe fakatokanga kuopau ke:

1. Tohinima 'i ha lea 'e mahino'i fakalukufua 'e ha taha pe; **pe**

2. Fakahoko 'i ho'o lea fakafonua pe ha fa'ahinga founa fetu'utaki 'oku ke ngaue'aki, tuku kehe kapau 'oku ha sino mai 'e 'ikai malava.

Kapau koho'o lea fakafonua pe founa fetu'utaki 'oku 'ikai koha lea 'e malava ke tohinima, kuopau ke mu'aki fakapapau'i ia 'e he Potungaue:

1. Koe fakatokanga 'e liliu ia kiate koe 'i ho'o lea pe fa'ahinga founa pe 'i ho'o lea fakafonua pe ko ha toe founa fetu'utaki pe 'oku ke ngaue'aki;
2. Mahino'i 'ae tefito'i me'a 'oe fakatokanga; **pe**
3. 'Iai ha tatau 'o ho'o tohinima fakatatau ki he ngaahi fiema'u 'oe palakafi 1 moe 2 'oku 'osi ma'u kakato.

### LEA FAKAFONUA – KO HONO 'UHINGA

34 CFR §300.29

HAR §8-60-2

*Lea Fakafonua*, 'i hono ngaue'aki fekau'aki moha tokotaha 'oku fakangatangata 'ene lea fakapapalagi, 'oku 'uhinga ia kihe ngaahi me'a ni:

1. Koe lea 'oku ngaue'aki ma'upe 'ehe tokotaha koia, pe, kiha tokotaha ako, koe lea 'oku ngaue'aki ma'uaki pe 'e he'ene ongo matu'a;
2. 'I he taimi kotoa pe 'oku fai ai ha fetu'utaki hangatonu moe tokotaha ako (kau atu ki ai hano fakafuofua'i 'oe tokotaha ako), koe lea 'oku ne ngaue'aki ma'u pe he taimi kotoa pe 'i 'api pe 'i ha 'ataakai fakaako.

Koe Tokotaha Tuli pe Kui, pe koha tokotaha 'oku 'ikai malava 'o ngaue'aki 'ae lea he tohinima, koe founa fetu'utaki kuopau ke ngaue'aki 'ae founa fetu'utaki 'oku ngaue ma'uaki pe 'ehe tokotaha koia (ngaue'aki 'ae Nima ke fetu'utaki, founa fetu'utaki 'oku ngaue'aki 'ehe kau Kui moe Tuli, pe fetu'utaki 'i he lea).

### TOHI FAKAMAFAI 'AE MATU'A – KO HONO 'UHINGA

34 CFR §300.9

HAR §8-60-2

*Fakamafai* 'oku 'uhinga ia:

1. Kuo 'osi fakahoko kakato atu kiate koe 'i ho'o lea fakafonua pe founa fetu'utaki kotoa pe (ngaue'aki 'oe fetu'utaki Nima, fetu'utaki 'oku ngaue'aki 'ehe kau Tuli moe Kui, pe koe fetu'utaki 'ihe lea) 'ae ngaahi infomeisoni kotoa pe fakau'aki moe tautea 'o fakatatau ki he tohi fakamafai na'e 'oatu kiate koe.
2. 'Oku ke mahino'i pea fefakalelei'aki 'ihe tohinima ki he tautea, pea 'oku fakamatala'i 'ihe tohi fakamafai 'ae tautea moe ngaahi lisi 'oe ngaahi lekooti (kapau 'oku 'iai) pea kohai 'e tukuatu ki ai; **pe**
3. 'Oku ke mahino'i koe tohi fakamafai 'oku 'a'au 'ata'ata peia 'i he founa tau'ataina pea 'oku malava pe keke fakafoki ho'o tohi fakamafai ha fa'ahinga taimipe.

Kapau te ke loto ke fakata'e'aonga'i (pe kaniseli) ho'o tohi fakamafai 'ihe 'osi ia hono ngaue'aki 'e ho'o tokotaha ako 'ae ngaahi ako makehe pe fa'ahinga ngaue tatau, kuopau keke fakahoko mai ia 'i he tohi nima. Koho'o fakafoki 'oe tohi fakamafai 'oku 'ikai 'uhinga ia (ke fakafoki) ha tautea na'e 'osi fakahoko 'ihe 'osi hono 'oatu ho'o tohi fakamafai ka kimu'a pe hono fakafoki ho'o tohi fakamafai. Tanaki atu, 'oku 'ikai fiema'u ia 'ehe ako ke fakatonutonu (liliu) 'ae ngaahi lekooti fakaako 'a ho'o tokotaha ako pe to'o ha ngaahi fakaongoongo lelei ne ma'u 'e ho'o tokotaha ako fekau'aki moe ngaahi ako makehe pe fa'ahinga ngaue tatau 'ihe 'osi ho'o fakafoki 'ae tohi fakamafai.

**TOHI FAKAMAFAI 'AE MATU'A****34 CFR §300.300**

HAR §8-60-31

**Tohi fakamafai kihono 'uluaki sivi fakasino pe faka'atamai**

'E 'ikai ngofua ki he Potungaue kenau 'uluaki fai hano sivi fakasino pe faka'atamai ho'o tamasi'i pe 'oku ne malava 'o ngaue'aki 'ae malumalu 'oe Konga B 'oe IDEA kene ma'u ha ngaahi ako makehe pe fa'ahinga ngaue tatau, kae'oua kuo mu'aki 'oatu ha tohinima fakatokanga (PWN) 'oe tautea kuo fokotu'u atu pe ma'u ha tohi fakamafai (ka hoko 'ae asesimeni koe konga ia 'oe sivi fakasino pe faka'atamai) 'o hange 'oku fakaha'ai 'ihe malumalu 'oe 'ulu'i tohi 'oe **Mu'aki Tohinima Fakatokanga pe Tohi fakamafai 'ae Matu'a.**

Kuopau ke fai 'e he Potungaue 'enau lelei taha ke ma'u ho'o tohi fakamafai ke ngaue'aki ki he 'uluaki sivi fakasino pe faka'atamai ho'o tamasi'i pe koe tokotaha ako ia 'oku faingata'ia fakasino.

Ko ho'o tohi fakamafai fekau'aki moe 'uluaki sivi fakasino pe faka'atamai 'oku 'ikai 'uhinga ia kuo ke 'oange ha mafai tatau ki he ako kenau kamata 'oange ha ngaahi ako makehe pe fa'ahinga sevesi tatau ki ho'o tamasi'i.

'E 'ikai ngaue'aki 'ehe Potungaue ho'o toki fakafisi ke fakamafai'i ha sevesi 'e taha pe ha ngaahi ngaue tatau felave'i mo hono 'uluaki sivi fakasino pe faka'atamai ko ha me'a ia ke tupunga ai ha'a nau faka'ikai'i 'a koe pe ko ho'o tamasi'i mei ha fa'ahinga sevesi, faingamalie, pe ha toe fa'ahinga ouau, tukukehe ka toe 'iai ha fiema'u 'ae Konga B 'oe IDEA ke fakahoko 'e he Potungaue.

Kapau 'oku ako ho'o tamasi'i 'i he ako 'ae pule'anga pe 'oku ke faka'amu pe fiema'u ke fakahu 'a ho'o tamasi'i ki he ako 'ae pule'anga pea na'ake faka'ikai'i ke 'oatu ha'o tohi fakamafai pe ngalo keke tali ha tohi kole ke 'oatu ha'o tohi fakamafai ki hono mu'aki vaka'i' fakasino pe faka'atamai, koe Potungaue tenau malava, ka 'oku 'ikai fiema'u ia, fekumi ke fakahoko ha 'uluaki sivi fakasino pe faka'atamai 'a ho'o tamasi'i 'o ngaue 'aki 'ae founa fefakalelei'aki 'ae IDEA pe koha launga 'oku lolotonga fai, fakataha fealealea'aki, ngaahi tu'utu'uni 'oha hopo ta'efilifili manako 'oku fakahoko. 'E 'ikai ke hanga 'ehe Potungaue 'ia 'o maumau'i 'a honau fatongia ke faka'ilonga'i, fakafo'ituitui pea sivi'i fakasino pe faka'atamai 'a ho'o tamasi'i 'o kapau na'e 'ikai tenau fai hano sivi'i fakasino pe faka'atamai 'a ho'o tamasi'i 'i he ngaahi me'a ni 'oku hoko.

**Ngaahi Lao mavahe ma'a hono 'uluaki sivi'i fakasino pe faka'atamai ma'ae Uooti 'o ha Siteiti**

*Uooti 'o ha Siteiti*, 'oku ngaue'aki 'ihe IDEA & HAR 8-60, 'oku 'uhinga ia kiha tokotaha ako 'oku, tu'utu'u ni 'e he Siteiti 'ae ngaahi feitu'u ke nofo ai 'ae tokotaha ako, hange:

1. Tokotaha tukuhausia pe fositaa;
2. 'O ui koe uooti 'oha Siteiti 'ihe malumalu 'oe lao 'a ha Siteiti; pe
3. Tokotaha 'oku tauhi 'ehe ngaahi kautaha fakapule'anga.

'Oku taha pe 'ae 'uhinga 'e tali ai 'oku totonu keke 'ilo'i kiai. Koe Uooti 'o ha Siteiti 'oku 'ikai fakakauatu ki ai ha tamasi'i fositaa pe tukuhausia ko 'ene ongo matu'a koe matu'a fositaa 'oku nau ma'u 'ae ngaahi faka'uhinga ma'ae matu'a oku 'ihe IDEA pea moe HAR 8-60.

Ka koe tokotaha ako koe uooti 'oha Siteiti pea 'oku 'ikai nofo ia mo 'ene ongo matu'a —

'Oku 'ikai fiema'u ia 'ehe Potungaue ke 'omai ha tohi fakamafai mei he matu'a ki ha mu'aki vaka'i fakasino pe faka'atamai 'oe tokotaha ako ke fakapapau'i ai pe koe tokotaha ako koe tokotaha ako 'oku faingata'a'ia fakasino kapau:

1. Ta'e lau 'ai 'ae ngaahi feinga kotoa na'e fai, koe Potungaue na'e 'ikai malava ke 'ilo 'ae matu'a 'ae tokotaha ako;
2. Koe ngaahi totonu 'ae kau matu'a na'e fakangata ia 'o fakatatau ki he ngaahi tu'utu'u ni 'ae lao 'o Hauai'i; pe
3. Na'e foaki 'e he fakamaau 'ae totonu ke fai ha ngaahi tu'utu'u ni fakaako ki ha tokotaha 'oku 'ikai koe matua' pea kuo 'oatu 'ehe tokotaha koia ha tohi fakamafai ki fai ha mu'aki vaka'i pe sivi'i fakasino pe faka'atamai.

**Tohi fakamafai 'ae Matu'a kihe ngaahi sevesi**

Koe Potungaue kuopau kenau ma'u ho'o tohi fakamafai kimu'a kenau 'oatu ha ngaahi ako makehe pe ha fa'ahinga sevesi tatau ki ho'o tamasi'i 'i ha 'uluaki fuofua taimi.

Koe Potungaue kuopau ke nau fai 'enau lelei taha ke ma'u ho'o tohi fakamafai kimu'a ke 'oatu ha ngaahi ako makehe pehe ha fa'ahinga sevesi tatau ki ho'o tamasi'i 'ihe 'uluaki fuofua taimi.

Ka 'oka 'ikai ke ke tali 'ae tohi kole ke 'omai ho'o tohi fakamafai ki ho'o tamasi'i kene ma'u ha ngaahi ako makehe pe ko ha fa'ahinga sevesi tatau 'i he 'ulu'i tohiaki taimi, pe 'oka ke ka faka'ikai'i ke 'oatu ha tohi mafai pehe pe fakata'e'aonga'i 'amui (kaniseli) ho'o tohi fakamafai 'i he tohinima, 'E 'ikai ke ngaue'aki 'ehe Potungaue 'ae ngaahi founa talatalaifale (hange koe fefakalelei'aki, ngaahi launga 'oku lolotonga fakahokohoko, fakataha felingiaki fakakakau, pe koha konga hopo 'oku lolotonga fai) ke ma'u ha aleapau pe koha tu'utu'u ni fakamaau'anga ke 'oange ki ho'o tamasi'i 'ae ngaahi ako makehe moe ngaahi sevesi tatau ('ihe fokotu'u mai 'ae timi IEP 'a ho'o tamasi'i) 'e malava ke ma'u ia ta'e fiema'u 'a ho'o tohi fakamafai.

Kapau teke faka'ikai'i ke 'oatu ki ho'o tamasi'i ho'o tohi fakamafai kene ma'u ha ngaahi ako makehe pe ha toe fa'ahinga sevesi tatau pehe 'ihe 'uluaki fuofua taimi, pe 'ikai teke tali ki he tohi kole ke 'oatu ho'o tohi fakamafai pe fakata'e'aonga'i (kaniseli) kimui ange ho'o tohi fakamafai 'i ha tohinima pea 'ikai ke hanga 'e he Potungaue 'o 'oatu ki ho'o tamasi'i ha ngaahi ako makehe pe ha ngaahi sevesi tatau 'aia na'e fakahaa'i 'i ho'o tohi fakamafai, koe Potungaue:

1. 'Oku 'ikai ko ha maumau lao 'o fakatatau moe fiema'u 'a e FAPE ke fakangofua ki ho tamasi'i koe 'ikai kenau 'oatu 'ae ngaahi sevesi ko ia ki ho'o tamasi'i; pe
2. 'Oku 'ikai fiema'u ia ke fai ha fakataha 'ae IEP pe kamata pe fokotu'u ha IEP ki ho'o tamasi'i fekau'aki moe ngaahi ako makehe pe ha fa'ahinga sevesi tatau 'o hange ko ia na'e fakaha 'i ho'o tohi fakamafai.

Ka na'ake fakata'e aonga'i (kaniseli) ho'o tohi fakamafai 'ihe tohinima 'iha fa'ahinga taimi 'osi ia hono 'oatu ha fa'ahinga ako makehe pe ngaahi sevesi tatau pehe ma'a ho'o tamasi'i, pea koe Potungaue tenau malava ke ta'ofi 'ae ngaahi sevesi koia, ka kuopau kenau 'oatu kiate koe pa PWN, 'o hange 'oku fakaikiiki atu 'ihe malumalu 'oe 'ulu'i tohi 'oe **Muaki Tohinima Fakatokanga**, kimu'a ia kenau ta'ofi kotoa 'ae ngaahi sevesi koia.

#### Tohi fakamafai 'ae matu'a ki hono toe ngaahi vaka'i pe sivi fakasino pe faka'atamai

Kuopau ke ma'u 'e he Potungaue 'a ho'o tohi fakamafai kimu'a ke fai hano toe vakai'i ho'o tamasi'i, tukukehe ka hanga 'ehe Potungaue 'o fakaha'ai 'oku nau:

1. Fakaha'i ha ngaahi 'uhinga lelei na'e fai ha feinga ke ma'u ha tohi fakamafai ma'a ho'o tamasi'i ki hono toe sivi'i fakasino pe faka'atamai; pea
2. Na'e 'ikai ke fai ha fetu'utaki mai.

Ka ke fakafisi'inga'i ke fai ha tohi fakamafai ma'a hono fakafuofua'ai ho'o tamasi'i, 'E malava pe ki he Potungaue ke, ka'oku 'ikai fiema'u ia ke, fakahoko hano sivi fakasino pe faka'atamai ho'o tamasi'i 'o ngaue'aki 'a e fefakalelei'aki, pe ha tohi launga, fakataha feveteaki, ko ha hopo fakakonga ngaahi fokotu'utu'u ke laka hake ia 'i ho'o tohi fakamafai 'a koe ki hono sivi fakasino pe faka'atamai 'a ho'o tamasi'i. 'O hange koe 'uluaki sivi fakasino pe faka'atamai, 'e 'ikai fiema'u ia ke hanga 'e he Potungaue 'o maumau'i honau fatongia fakatautau ki he malumalu 'oe Konga B 'oe IDEA ka 'o ka 'ikai tali ke fakahoko ha sivi fakasino pe faka'atamai 'i he ngaahi founa ni.

#### Tohinima 'oe ngaahi feinga mahu'inga kotoa pe ke ma'u mai ha tohi fakamafai meihe matu'a

Ko ho'o 'apiako kuopau ke nau ma'u ha tohinima 'oe ngaahi feinga mahu'inga ki hano ma'u mai ha tohi fakamai kihe 'uluaki sivi'i fakaesino pe faka'atamai, ke 'oatu ha ako makehe pea moe ngaahi sevesi tatau 'ihe 'uluaki fuofua taimi, ki hono toe sivi'i fakasino pe faka'atamai, pea ke fekumi ke ma'u 'ae ngaahi matua' 'oe uoti 'oe Siteiti ki he 'uluaki fuofua sivi pe vaka'i fakasino pe faka'atamai. Koe tohinima kuo pau ke kauatu kiai 'ae lekooti 'oe feinga na'e fai 'e he Potungaue 'ihe ngaahi 'elia ko 'eni; hange koe:

1. Lekooti faka'ikiiki 'oe ngaahi telefoni na'e ma'u pe 'amanaki fai pea mo hono 'ola 'oe ngaahi telefoni ko ia;
2. Tatau 'oe ngaahi tohi fetu'utaki kotoa pe na'e li atu kiate koe pea mo hono tali kapau na'e fai hono tali; pea

3. Lekooti faka'auliliki 'oe ngaahi 'a'ahi na'e fai ki ho 'api nofo'anga pe feitu'u ngaue'anga pea moe ola 'oe ngaahi 'a'ahi ko ia.

### **Ngaahi fiema'u makehe 'oe tohi fakamafai**

Ko ho'o tohi fakamafai 'oku 'ikai fiema'u ia kimu'a ki he Potungaue 'e malava:

1. Vaka'i 'o ha ngaahi 'ilo na'e ma'u koe konga ia hono sivi'i pe vaka'i fakasino pe faka'atamai 'a ho'o tamasi'i pe ko hono toe sivi'i fakasino pe faka'atamai; **pe**
2. 'Oange ki ho'o tamasi'i ha tasi pe sivi fakasino pe faka'atamai tatau mo ia 'oku 'oange ki he fanau ako kotoa tukukehe, kimu'a ke fakahoko ha tasi pe sivi fakasino pe faka'atamai, 'oku fiema'u ia mei he ngaahi matu'a ke 'omai ha tohi fakamafai ki he fanau ako kotoa pe.

Kapau na'a ke fakahu ho'o tamasi'i ki ha 'apiako taau taha 'o ngaue'aki ho'o fakamole pe 'a'au pe 'oku 'ako'i pe 'i 'api ho'o tamasi'i, pea na'e 'ikai keke 'omai ha tohi fakamafai ki hono 'uluaki sivi'i pe vaka'i fakasino pe faka'atamai pe ko hono toe sivi'i pe vaka'i fakasino pe faka'atamai 'a ho'o tamasi'i, pe na'e 'ikai teke tali ki he tohi kole ke 'omai ho'o tohi fakamafai, koe Potungaue, 'e 'ikai malava ke ngaue'aki 'ae ngaahi tu'utu'u ni ki hono 'alea'i pe fealealeaki (hange ko ia., koe fefakalelei'aki, fakahoko mai 'oha launga, fakataha fealealea'aki pe ko ha hopo ta'e filifilimanako na'e fakahoko mai) pea na'e 'ikai fiema'u ia ke pehe 'oku lava ho'o tamasi'i ke ne ma'u 'ae ngaahi sevesi ko'eni (sevesi 'oku fakangofua ki he konga 'oe fanauako na'e fakahu kinautolu kiha 'apiako taau taha 'ehe'enu matu'a ka 'oku nau faingata'a'ia fakasino).

### **NGAAHI SIVI FAKASINO MOE FAKA'ATAMAI FAKAAKO FAKAFO'ITUITUI**

**34 CFR §300.502**

HAR §8-60-57

### **Fakalukufua**

Hange 'oku fakaikiiki atu 'i lalo, 'oku 'iai ho'o totonu ke ke ma'u 'ae ngaahi sivi fakaako taaupaha fakasino pe faka'atamai (IEE) 'a ho'o tamasi'i kapau na'ake ta'efiemalie ki he sivi faka'atamai pe fakasino na'e fai 'e he Potungaue ma'a ho'o tamasi'i.

Ka ke tohi kole ki ha IEE, kuopau ke hanga 'e he Potungaue 'o 'oatu kiate koe 'ae ngaahi infomeisoni kotoa 'e malava keke ma'u mei ai 'ae IEE pea moe ngaahi fiema'u kotoa pe 'a e Potungaue fekau'aki moe IEEs.

### **Ngaahi Faka'uhinga**

*Founga fakaako hono sivi'i fakasino pe faka'atamai ha taha fakafo'ituitui* 'oku 'uhinga ia ki hono sivi'i fakasino pe faka'atamai na'e fakahoko 'e ha tokotaha faisivi 'oku taukei pe poto'l, pea 'oku ngaue ma'ae Potungaue.

*Ngaahi fakamole fakapa'anga Fakapule'anga* 'oku 'uhinga ia pe 'oku totongi kakato 'e he Potungaue 'a e mahu'inga 'oe sivi fakasino pe 'atamai, pe fakapapau'i 'oku 'oatu ia 'ihe mahu'inga ta'e totongi kiate koe, ke tatau ia moe ngaahi fakahinohino 'oe Konga B 'oe IDEA, 'aia 'oku fakangofua'i 'ai 'ae Siteiti kotoa pe ke ngaue'aki 'iha fa'ahinga Siteiti, fakaloto fonua, Pule'anga Fetulolo, 'ae ngaahi tokoni taau taha 'oku 'ataa 'ihe Siteiti ke fakahoko 'ae ngaahi fiema'u 'oe Konga B 'oe Hopo.

**Totonu ki ha sivi'i fakasino pe faka'atamai 'o ngaue'aki 'a e pa'anga 'ae Pule'anga**

'Oku 'iai ho'o totonu ki he IEE 'a ho'o tamasi'i ki ha fakamole fakapule'anga 'o ka 'ikai keke loto kihe sivi fakasino pe faka'atamai na'e fai 'e he Potungaue ma'a ho'o tamasi'i, 'o felava'i moe ngaahi me'a ni:

1. Ka na'ake tohi kole ha IEE 'a ho'o tamasi'i 'o ngaue'aki 'ae fakamole fakapule'anga, Kuopau ke hanga 'ehe Potungaue, 'o 'ikai toe tomui ange, ha taha pe: (a) Faile ha tohi launga 'o kole ha hopo koe sivi'i fakasino pe faka'atamai ho'o tamasi'i na'e ta'e fe'unga; pe (e) Fakahoko 'ae IEE 'ihe fakamole fakapule'anga, tukukehe ka 'oku fakaha'ai 'ehe Potungaue 'i he hopo koe sivi fakasino pe faka'atamai 'a ho'o tamasi'i na'a ke ma'u na'e 'ikai kene 'ausia 'ae ngaahi fiema'u 'ae Potungaue.
2. Ka na'e tohi kole 'ehe Potungaue ha hopo pea koe tu'utu'u ni 'aofangatuku 'oku pehe ai 'ehe Potungaue koe sivi fakasino pe faka'atamai 'a ho'o tamasi'i na'e totonu, 'oku kei 'iai pe ho'o totonu kiha IEE, kae ikai 'ihe fakamole 'a e Pule'anga.
3. Ka na'a ke tohi kole ha IEE 'a ho'o tamasi'i, 'E ngalingali ke 'eke 'ehe Potungaue pe koe ha e 'uhinga na'ake ta'efiemalie ai kihe sivi fakasino pe faka'atamai 'ae Potungaue. Tukukehe, ka 'e 'ikai fiema'u 'ehe Potungaue ia ha fakamatala pe 'ikai malava ke fakatuai'i faka'uhinga ha taha pe hono 'oatu ha IEE 'a ho'o tamasi'i 'iha fakamole fakapule'anga pe faile ha launga 'o tohi kole ha hopo ke taukapo'i 'ae sivi fakasino pe faka'atamai na'e fai 'ehe Potungaue ma'a ho'o tamasi'i.

'Oku 'iai ho'o totonu kihe IEE pe 'e taha ma'a ho'o tamasi'i 'ihe fakamole 'ae pule'anga 'ihe taimi kotoa pe 'e hanga ai 'ehe Potungaue 'o fai hano sivi fakasino pe faka'atamai ho'o tamasi'i ka na'e 'ikai keke loto kiai.

**Matu'a – 'uluaki sivi fakasino pe faka'atamai**

Ka na'a ke ma'u ha IEE ma'a ho'o tamasi'i 'o ngaue'aki 'ae fakamole 'ae pule'anga pe teke vahevahe moe Potungaue 'ae sivi fakasino pe faka'atamai ho'o tamasi'i pe na'a ke ngaue'aki 'a ho'o fakamole pe 'a'au:

1. Kuopau ke hanga 'ehe Potungaue 'o fakakau 'ae ngaahi 'ola 'oe sivi fakasino pe faka'atamai 'a ho'o tamasi'i, kapau 'oku ne ma'u 'ae ngaahi fiema'u 'ae Potungaue ma'ae IEE, 'iha fa'ahinga tu'utu'u ni aofangatuku 'o faka'apa'apa kihe ngaahi fakahinohino 'oe FAPE ma'a ho'o tamasi'i; pea
2. 'E malava keke ngaue'aki 'e koe pe ko e Potungaue ke fakahoko atu 'ae sivi fakasino pe faka'atamai ke hoko ko ha fakamo'oni 'o ha hopo 'oku lolotonga fai fekau'aki mo ho'o tamasi'i.

**Ngaahi tohi kole ke fai ha sivi fakasino pe faka'atamai 'ehe kau 'ofisa faihopo**

Ka koe ngaahi tohi kole kiha IEE 'a ho'o tamasi'i koha kongia ia 'oe hopo 'oku lolotonga fai, koe fakamole 'oe sivi fakasino pe faka'atamai kuopau ke ngaue'aki ia 'ae fakamole fakapule'anga.

**Koe ngaahi fiema'u 'ae Potungaue**

Ka hoko ha IEE koe fakamole 'ae fakapule'anga, kohono ngaahi fiema'u 'ihe malumalu ka fakahoko 'a hono sivi'i fakaesino pe faka'atamai, 'o kauatu ki ai 'ae feitu'u na'e fai ai 'ae sivi'i fakaesino pe faka'atamai pea moe taukei 'oku ma'u 'ehe tokotaha faisivi, kuopau ke tatau pe ia pea moe ngaahi fiema'u 'e ngaue'aki 'e he Potungaue na'e ngaue'aki 'ihe 'uluaki fuofua sivi

fakaesino pe faka'atamai ('o fakatatau ia moe ngaahi fiema'u 'o fakatatau mo ho'o ngaahi totonu kiha IEE).

Tukukehe 'ae ngaahi fiema'u 'oku fakaikiiki atu 'i 'olunga, 'e 'ikai malava ke hanga 'e he Potungaue 'o fakahoko 'ae ngaahi tu'utu'u ni pe 'iha ngaahi vaha'a taimi tatau ke ma'u aki 'ae IEE ki ha fakamole fakapule'anga.

**FAKAPULIPULI 'OE NGAHI INIFOMEISONI CONFIDENTIALITY OF INFORMATION**

HAR §8-60-84

NGAAHI MATU'A, PE FANAU AKO TA'U 18 PE TOE MOTU'A ANGE, 'OKU NAU MA'U 'AE NGAHI TOTONU FAKA'APA'APA KI HE NGAHI LEKOOTI FAKA'AKO 'O ENAU TAMASI'I 'I HE MALUMALU 'OE NGAHI TOTONU 'AE AKO FAKAFAMILI MOE LAO FAKAFO'ITUITUI (FERPA) MOE NGAHI LAO 'A HAUAI'I FEKAU'AKI MO HONO MALU'I 'OE AKO MOE TOTONU FAKAFO'ITUITUI 'AE FANAU AKO MOE NGAHI MATU'A. 'I HE MALUMALU 'OE FERPA MOE NGAHI LAO 'O HAUAI'I, KOE TA'U 18 PE HA TOKOTAHA AKO, KOE TOTONU 'AE MATU'A FEKAU'AKI KOE NGAHI LEKOOTI AKO 'AE TOKOTAHA AKO, KAU ATU KI AI MOE NGAHI TOTONU 'OKU 'I HE TOHI FAKAMAFAI 'AE MATU'A KE TUKUATU 'AE NGAHI LEKOOTI, 'E OATU IA KI HE TOKOTAHA AKO.

**NGAAHI 'UHINGA****34 CFR §300.611**

Hange koia 'oku ngaue'aki 'ihe malumalu 'o e 'ulu'i tohi 'oe **Fakapulipuli 'oe ngaahi inifomeisoni**:

- *Faka'auha* hono ngaahi 'uhinga ko hono faka'auha pe fakamavahe'i 'ae ngaahi inifomeisoni fakafo'ituitui na'e faka'ilonga'i'aki 'ae tokotaha koia 'o 'ikai malava 'e he inifomeisoni 'o toe faka'ilonga'i pe mahino'i 'ae tokotaha fakafo'ituitui koia.
- *Ngaahi Lekooti Fakaako* ngaahi 'uhinga ki ha fa'ahinga lekooti pe 'oku ne 'ufi'ufi 'ihe malumalu 'oe ngaahi 'uhinga 'oe "lekooti fakaako" 'oe 34 CFR Part 99 (ngaahi feliliuaki 'oe ngaahi tu'utu'u ni 'ae FERPA 'oe 1974, 20 U.S.C. 1232g).
- *Koe ngaahi kautaha 'oku nau kaumai* ngaahi 'uhinga ia kiha fa'ahinga 'apiako fakavahe, kautaha pe fa'ahinga 'apiako pe 'oku nau tanaki, tauhi, pe ngaue'aki 'ae ngaahi 'inifomeisoni ki hono faka'ilonga'i'aki ha tokotaha fakafo'ituitui, pe ha'u mei ai 'ae ngaahi inifomeisoni na'e ma'u, 'ihe malumalu 'oe Konga B 'oe IDEA.

**KOHONO FAKA'ILONGA'I FAKAFO'ITUITUI****34 CFR §300.32**

*Faka'ilonga'i Fakafo'ituitui* 'oku 'uhinga ia ki he ngaahi inifomeisoni 'o kau ki ai 'ae:

1. Hingoa 'a ho'o tamasi'i, ho hingoa koe tauhi fanau, pe ko ha hingoa 'o a tokotaha kehe koe memipa 'oe family;
2. Koe tu'asila 'a ho'o tamasi'i;
3. Faka'ilonga'i fakafo'ituitui, hange koe fika ngaue 'a ho'o tamasi'i pe ko ha fika ngaue fakaako; **pe koha**
4. Ha lisi 'oe ngaahi 'ulu'i tohi ngaahi fakafo'ituitui pe ngaahi inifomeisoni 'e malava ke ngaue'aki ki hono faka'ilonga'i ho'o tamasi'i mo ha ngaahi 'uhinga mahu'inga.

**FAKATOKANGA KI HE NGAHI MATU'A****34 CFR §300.612**

Kuopau ke 'oatu 'e he Potungaue ha fakatonga kakato ma'ae matu'a 'iha taimi fe'unga ki he fekau'aki moe inifomeisoni fakapulipuli ki hono faka'ilonga'i 'o tokotaha fakafoituitui, kau atu ki ai 'ae:

1. Koha fakamatala fekau'aki mo hono 'oatu 'oe fakatokanga 'ihe lea fakafonua 'oe fa'ahinga kehekehe 'oe kulupu pe kakai 'ihe Siteiti;
2. Ko ha fakamatala 'oe fanauako 'oku ha'a nautolu 'ae ngaahi inifomeisoni ki hono faka'ilongai'i kinautolu, koe fa'ahinga inifomeison na'e fai ki ai e fekumi, koe founa ne ngaue'aki 'ehe Siteiti ki hono ma'u mai e ngaahi inifomeisoni (kau atu ki ai pe ko hai na'e ma'u mei ai e inifomeisoni) pea koe ha e me'a 'e ngaue'aki ki ai e inifomeisoni koia;
3. Ko hono fakaikiiki 'oe ngaahi lao moe tu'utu'u ni kuopau ke mumui'i 'e he ngaahi kautaha 'oku nau kau mai fekau'aki moe tuku'anga, ngofua ke 'oatu ki ha ngaahi kautaha hono tolu, feitu'u 'e tuku ai, pea mo hono faka'auha 'oe ngaahi inifomeisoni taau taha ne ngaue'aki ki hono faka'ilonga'i 'oe tokotaha ko ia; pea
4. Ko ha fakamatala 'oe ngaahi totonu 'ae matu'a moe fanau ako fekau'aki moe ngaahi inifomeisoni, 'o kau atu ki ai e ngaahi totonu 'i he malumalu 'oe FERPA pea moe ngaahi tu'utu'u ni kotoa pe na'e toe liliu pe tanaki atu ki ai 'oe 34 CFR Part 99.

Kimu'a ha fa'ahinga ouauoua ki hono fakamahino'i, fetu'utaki, pe fakafuofua'i 'ae fanau ako 'oku nau fiema'u 'ae ngaahi ako makehe pehe ki ha fa'ahinga sevesi pe'oku tatau moe ia (pe 'oku 'iloa ko hono "kumi 'a ho'o tamasi'i), koe fakatokanga kuopau ke pulusi ia pe fanongonongo atu ia 'i he nusipepa pe koha toe fa'ahinga mitia, pe fakatoloua, 'ai 'oku fe'unga hono tufaki kene malava 'o fakaha'ai ki he matua 'i he tukui Siteiti 'oku nau fengaue'aki 'i he me'a ni.

**NGOFUA KI HE NGAHI TOTONU****34 CFR §300.613**

Koe kautaha 'oku kaumai kuopau kene fakangofua koe keke hanga 'o sivi'i pe vakai'i ha fa'ahinga lekooti fakaako pe fekau'aki kiho'o tamasi'i na'e tanaki, na'e tauhi, pe na'e ngaue'aki 'ehe Potungaue 'ihe malumalu 'oe Konga B 'oe IDEA. Koe kautaha 'oku kau mai kuopau ken au fakahoko ho'o fiema'u ke sivi'i pe vaka'i ha fa'ahinga lekooti fakaako 'a ho'o tamasi'i 'o 'oua na'a toe tomui pea kimu'a ia kiha fakataha fekau'aki moe IEP, pe ha fa'ahinga hopo ta'e filifilimanako 'oku lolotonga fai (kauatu kiai 'ae fakataha fealealea'aki pe hopo fekau'aki mo ha tautea'i), pea 'iha fa'ahinga keisi pe 'e laka hake he 'aho tohimahina 'e 45 'ihe 'osi ia ho'o fai ha tohi kole tukukehe ka 'oku fakamamafa'i 'ihe Ngaahi Lao Faka'etimini 'a Hauaii (HAR) fekau'aki moe Malu'i 'oe Ngaahi Fotonu Fakaako pea moe Fakafo'ituitui 'ae Fanauako moe Ngaahi Matu'a.

Ko ho'o totonu ki hono 'a'ahi pe toe vaka'i 'oe ngaahi lekooti fakaako kau ki ai:

1. Ko ho'o totonu 'a e tali mei he kautaha 'oku kau ha ngaahi 'uhinga lelei fekau'aki moe ho'o tohi kole ki hono fakamatala'i mo hono faka'uhinga'i 'oe ngaahi lekooti;

2. Ko ho'o totonu ke tohi kole ki he kautaha 'o kau ken au 'oatu kiate koe ha tatau 'oe ngaahi lekooti 'o kapau 'e 'ikai teke malava keke lava 'o 'a'ahi pe vakai'i 'ae ngaahi lekooti tukukehe kapau na'a ke ma'u 'ae ngaahi tatau ko ia; Your right to request that the participating agency provide copies of the records if you cannot effectively inspect and review the records unless you receive those copies; pea
3. Ko ho'o totonu ke hanga 'e he tokotaha 'oku ne fakafofonga'i koe 'o 'a'ahi pe toe vakai'i 'ae ngaahi lekooti.

Kuopau ia ke hanga 'e ke kautaha 'oku kau 'o fakahaa'i ko koe 'oku 'iai 'ae mafia k eke hanga 'o 'a'ahi pe toe vaka'i 'ae ngaahi lekooti fekau'aki mo ho'o tamasi'i tukukehe ka 'oku 'osi fakahoko kiate kinautolu 'oku 'ikai teke ma'u 'ae mafia 'o fakatatau ki he malumalu 'oe lao 'oe Siteiti fekau'aki moe ngaahi me'a ni hange koe tauhi fanau, mavae, pe vete mali.

#### NGOFUA KI HE LEKOOTI

##### 34 CFR §300.614

Koe ngaahi kautaha kotoa pe 'oku nau kau kuopau kenau tauhi ha leekooti 'o kinautolu kotoa 'oku nau fiema'u ha ngofua ki he ngaahi lekooti fakaako kotoa pe kuo tanaki, mo hono tauhi, pe ko hono ngaue'aki 'i he malumalu 'oe Konga B 'oe IDEA (tukukehe 'ae ngofua ma'ae matu'a pea mo e kaungaue ma'umafai kotoa 'oe 'u kautaha ni), 'o kau atu mo honau hinga, 'aho na'e 'oange ai kiate kinautolu ha ngofua, pea moe taumu'a na'e fakangofua ai kenau ngaue'aki 'ae ngaahi lekooti koia.

#### NGAAHI LEKOOTI LAHI 'OE TOKOTAHA AKO 'E TAHA

##### 34 CFR §300.615

Ka 'iai ha lekooti ako 'oku fakakau ai ha ngaahi inifomeisoni 'o lake hake he tokotaha ako 'e taha, koe matua' 'ae fanau ako koia 'oku 'iai 'enau totonu ken au 'a'ahi pe vaka'i 'ae inifomeisoni pe 'oku fekau'aki moe 'enau tokotaha ako pe koe inifomeisoni makehe kuo fakahoko kia kinautolu.

#### LISI 'OE FA'AHINGA KALASI PEA MOE NGAAHI FEITU'U 'OKU 'IAI E INIFOMEISONI

##### 34 CFR §300.616

'I ha tohi kole, koe kautaha kotoa pe 'oku nau kau kuopau ken au 'oatu kiate koe 'ae lisi 'oe fa'ahinga moe feitu'u 'oku tanaki ai 'ae ngaahi lekooti fakaako, tauhi, pe 'oku ngaue'aki 'ehe kautaha ni.

**NGAAHI TOTONGI****34 CFR §300.617**

Koe kautaha kotoa pe 'oku nau kau mai 'e malava kenau 'eke ha totongi ki hono kopi 'o e ngaahi lekooti 'oku fai 'i he malumalu 'oe Konga B 'oe IDEA, kapau koe totongi koia 'e 'ikai tene ta'ofi koe mei hono ngaue'aki ho'o totonu ki hono huke pe vaka'i 'oe ngaahi lekooti. 'I he malumalu 'oe vahe HAR 'oku 'ai ai 'a hono Malu'i 'oe ngaahi Totonu Fakaako 'oe fanau ako moe ngaahi matu'a, koe totongi 'e 'ikai ngofua ke toe laka hake ia 'ihe mahu'inga hono kopi pe hiki ha tatau pea ka hoko ha faingata'a'ia fakapa'anga, kuopau ke hanga 'e he kautaha 'o fai ta'e totongi 'a hono kopi pe hiki hono tatau.

Koe kautaha 'oku kaumi hei'ikai ke nau tuku atu ha totongi ki hono fai ha fekumi pe ma'u ha inifomeisoni 'i he malumalu 'oe Konga B 'oe IDEA.

**FELIULIUAKI 'OE NGAAHI LEKOOTI 'O HA TOHI KOLE 'AE MATU'A****34 CFR §300.618**

Ka 'oku k etui koe inifomeisoni fekau'aki mo ho'o tamasi'i 'i he ngaahi lekooti fakaako kuo tanaki mai, pe tauhi, pe ngaue'aki 'I he malumalu 'oe Konga B 'oe IDEA 'oku fehalaaki, takihala, pe 'oku ne maumau'i 'ae ngaahi totonu fakafo'ituitui 'a ho'o tamasi'i, teke malava pe 'o fai ha tohi kole ki he kautaha 'oku kau mai ken au liliu e ngaahi inifomeisoni koia.

Koe kautaha kuopau ken au fai ha aofangatuku pe tenau liliu e inifomeisoni koia 'o fakataau pea mo ho'o tohi kole 'ia ha vaha'a taimi 'e 'uhinga malie ki he taimi na'e ma'u ai 'a ho'o tohi kole.

Ka hanga 'ehe kautaha 'o faka'ikai'I ke liliu ha ngaahi inifomeisoni fakatatau ki ho'o tohi kole, kuopau ken au fakaha atu kiate koe 'a hono faka'ikai'i pea fakamahino'i kiate koe 'a ho'o totonu ke fai ha tohi taki 'o hange ko ia 'oku fakaikiiki atu 'i he malumalu 'oe 'ulu'i tohi

***Faingamalie ki ha hopo.***

**FAINGAMALIE 'O HA HOPO****34 CFR §300.619**

Koe kautaha 'oku nau kaumi kuopau, kenau 'oatu kiate koe ha faingamalie ki ha hopo k eke hanga 'o fakafehu'ia 'ae ngaahi inifomeisoni 'ihe ngaahi lekooti fakaako fekau'aki mo ho'o tamasi'i ke mahino 'oku ikai 'iai ha fehalaaki, pe ha takihala, pe ko ha toe fa'ahinga maumau'i 'oe ngaahi totonu fakafo'ituitui 'a ho'o tamasi'i.

**KOE NGAAHI TU'UTU'U I NI 'OE HOPO****34 CFR §300.621**

Koha hopo ke fakafehu'ia 'ae ngaahi lekooti ako kuopau ke fai ia fakatatau ki he ngaahi tu'utu'u ni fekau'aki moe ngaahi hopo 'i he malumalu 'oe FERPA pea moe vahe 'oe HAR fekau'aki mo hono Malu'i 'oe Ngaahi totonu Fakaako pea moe Fakafo'ituitui 'oe Fanau ako moe Matu'a.

**KOE OLA 'OHA HOPO****34 CFR §300.620**

Ka koe ola 'o ha hopo; pea pehe 'ehe kautaha 'oku nau kau mai koe ngaahi inifomeisoni na'e ngaue'aki 'oku hala, pea takihala, pe 'oku ne maumau'i 'ae ngaahi totonu fakafo'ituitui 'a ho'o tamasi'i, kuopau ken au liliu 'ae inifomeisoni koia pea fakohoko atu kiate koe 'i he fetu'utaki tohi nima.

Ka, hoko 'ae ola 'oha hopo, pea pehe 'ehe kautaha 'oku nau kau mai koe ngaahi inifomeisoni na'e ngaue'aki 'oku 'ikai totonu, takihala, pe 'oku ne maumau'i 'ae ngaahi totonu fakafo'ituitui 'a ho'o tamasi'i, pe ko 'ene ngaahi totonu kehe, kuo pau ke fakaha ia kiate koe 'a ho'o totonu ke fakahu atu ha tohi 'o pehe ai koe ngaahi inifomeisoni pe ngaahi 'uhinga 'oku ke ta'efiemalie ai ki ngaahi tu'utu'u ni aofangatuku na'e fai 'ehe kautaha ni.

Ko hano fakamatala'i 'ae feitu'u 'oe ngaahi lekooti 'a ho'o tamasi'i kuopau ke:

1. 'E tauhi ia 'e he kautaha 'oku kau mai koe kongia ia 'oe ngaahi lekooti 'a ho'o tamasi'i koloa p eke hoko 'ae lekooti pe koe kongia na'e fakafehu'ia ke tauhi ia 'e he kautaha 'oku nau kau mai; pea
2. Ka hanga 'e he kautaha 'oku kau mai 'o tukuatu 'ae ngaahi lekooti 'a ho'o tamasi'i pe tenau pole'i ha ngaahi inifomeisoni ki ha paati kehe, kuo pau ke fakaha'ai 'ae ngaahi'uhinga ki he fa'ahi paati koia.

**TOHI FAKAMAFAI KI HONO TUKUANGE MAI 'OE NGAHI INIFOMEISONI KI HONO FAKA'ILONGA'I HA TOKOTAHA FAKAFO'ITUITUI****34 CFR §300.622**

Tukukehe, koe ngaahi inifomeisoni na'e tauhi 'ihe ngaahi lekooti fakaako, pea mo hono fakangofua na'e fakamafa'i ia ta'e ngaue'aki ha tohi mafia 'ae matua' 'ihe malumalu 'oe FERPA, ko ho'o tohi fakamafai kuopau ke fakahoko ia kimu'a ki hono 'oatu 'ae ngaahi inifomeisoni fakafo'ituitui ki hono faka'ilonga'i koe ki he ngaahi fa'ahi paati ka 'oku 'ikai koe ngaahi kautaha 'oku nau kau mai ko hono ngaahi taumu'a kene ma'usia 'ae fiema'u 'oe Konga B 'oe IDEA.

Ko ho'o tohi fakamafai, pe koe tohi fakamafai 'aha tokotaha ako kuo ne 'ausia 'ahono ta'u motu'a 'I malumalu 'oe lao 'ae Siteiti, kuo pau ke ma'u mai ia kimu'a ke tukuatu 'ae ngaahi inifomeisoni fakafo'ituitui ki hono faka'ilonga'i kita ki he ngaahi 'ofisa 'oe 'u kautaha 'o 'omai pe ko hono totongi atu ha ngaahi sevesi.

**NGAAHI MALU'I****34 CFR §300.623**

Koe kautaha kotoa pe 'oku kau mai kuopau ke malu'i 'a e ngaahi inifomeisoni fakapulipuli kotoa pe na'e ngaue'aki ki hono faka'ilonga'i ha taha 'i hono tanaki, tauhi, tukuatu, pea mo hono faka'auha he taimi kotoa pe.

Koha 'ofisa 'e taha mei he ngaahi kautaha 'oku kaumi kuopau ke ne tokanga'i pea mo fakafaingofua'i 'ae fakapulipuli 'oe ngaahi inifomeisoni fakafo'ituitui kihono faka'ilonga'i ha taha.

'A kinautolu kotoa pe, na'a nau tanaki pe ngaue'aki 'ae ngaahi inifomeisoni fakafo'ituitui ki hono faka'ilonga'i kuopau kenau ma'u ako pe fakahinohino fekau'aki moe ngaahi lao 'ae Siteiti moe ngaahi tu'utu'u ni fekau'aki moe fakapulipuli 'i he malumalu 'oe Konga B 'oe IDEA pea moe FERPA.

Koe ngaahi kautaha kotoa pe 'oku nau kaumai kuo pau kenau tauhi ia, ki ha sivi'i fakapule'anga, lisi lolotonga 'oe ngaahi hingoa moe ngaahi lakanga 'oe kau ngaue 'ae kautaha ne nau ma'u ha fakangofua ki he ngaahi inifomeisoni fakafo'ituitui na'e ngaue'aki ki hono faka'ilonga'i.

---

**FAKA'AUHA 'OE NGAahi INIFOMEISONI****34 CFR §300.624**

Kuopau ke hanga 'e he Potungaue 'o fakaha atu kiate koe ka nau tanaki ha ngaahi inifomeisoni fakafo'ituitui ki hono faka'ilonga'i, pe tauhi, pe ngaue'aki 'ihe malumalu 'oe Konga B 'oe IDEA 'e 'ikai toe fiema'u ia ke 'oatu ha ngaahi ngaue fakaako makehe ma'a ho'o tamasi'i.

'O fakatatau ki ho'o tohi kole kuopau ke faka'auha 'ae inifomeisoni ko ia. Tukukehe, kapau ko ha ngaahi lekooti tukupau ia 'a ho'o tamasi'i hange ko hono hingoa, tu'asila, pea moe fika telefoni, pe ha toe fika telefoni pe, ko 'ene kalasi, lekooti 'oe lahi 'ene ma'u ako, kalasi na'e kau ki ai, kalasi na'ane lava'i, pea mo ta'u na'a ne 'ausia ai e kalasi ko ia 'e tauhi ia 'o 'ikai 'iai hano taimi fakangatangata.

'O fakatatau ki ho'o tohi kole, kuopau ke hanga 'e he Potungaue 'o 'oatu kiate koe ha ngofua ki he ngaahi lekooti fakaako koia kimu'a ia kenau hanga 'o faka'auha 'ae ngaahi lekoti.

**NGAAHI TU'UTU'U NI KI HA LAUNGA 'AE SITEITI**

**KOE NGAAHI FAIKEHEKEHE 'I HE VAHA'A 'OE NGAAHI TU'UTU'U NI KI HE LAUNGA PEA MOHA HOPO PEA MO LAUNGA 'AE SITEITI**

**34 CFR §§300.151 kihe 300.153 and 300.507 kihe 300.518**

**HAR §§8-60-52 kihe 8-60-54 and 8-60-61 kihe 8-60-72**

Koe ngaahi lao 'oe Konga B 'oe IDEA na'e fa'u ia kene fakamavahe'i 'ae ngaahi tu'utu'u ni ki he ngaahi launga 'ae Siteiti pea moha launga 'oku fakahumai pea moe ngaahi hopo. 'O hange 'oku fahaha atu 'i lalo, 'oka 'iai ha tokotaha fakafo'ituitui pe kulupu tenau faile ha launga 'ae Siteiti 'oku nau maumau'i ha konga 'oe Konga B 'o fakatatau ki he fiema'u 'ae Potungaue. Ko koe pe koe Potungaue tene faile 'o ha launga ke fakahumai 'i ha fa'ahinga 'uhinga pe fekau'aki moe fokotu'u atu pe ko hono faka'ikai'i ke kamata pe liliu ho'o 'imisi tatau (itenitifikeisoni), sivi fakasino pe faka'amamai, pe ko hono 'ave fakaako ki ha feitu'u ha tokotaha ako 'oku faingata'a'ia fakasino, pe koe ngaahi fakahinohino 'oe FAPE ki he tokotaha ako. Lolotonga ia kuo pau ke hanga 'ehe kau ngaue 'ae Potungaue 'o veteki pe solova 'ae launga 'ae Siteiti 'i he vaha'a taimi koe 'aho tohimahina 'e 60, tukukehe ka 'e toe fakalahi 'ae taimi ko ia, kuopau leva fanongo 'ae 'ofisa hopo ta'e filifilimanako ki he tohi launga (ka 'ikai malava ke solova ia 'iha fakataha fefakalelei'aki pe ha founga fefakalelei'aki) 'e 'oatu leva ha tohinima ki hono tu'utu'u ni aofangatuku 'i he vaha'a taimi koe 'aho tohimahina 'e 45 'osi ia 'a vaha'a taimi fealealeaki, 'o hange 'oku fakaikiiki atu 'ihe tohi ni 'i he malumalu 'oe 'ulu'i tohi 'oe **Koe Foungefai 'oha Fealeale'aki**, tukukehe ka 'oatu 'e he 'ofisa faihopo ha toe fakalahi 'oe taimi 'a ho'o tohi kole pe koe tohi kole 'ae Potungaue. Koe 'ofisa faihopo kuo pau kene hanga 'o fakakaukau'i 'ae ngaahi me'a kovi tene uesia ai 'ae ako 'ae tokotaha ako ka 'oatu ha fakalahi 'oe taimi, koe tohi kole 'ae matu'a pe koe Potungaue tene uesia 'ae ngaahi me'a fekau'aki moe taimi, koe ngaahi me'a kovi tene faka'ikai 'oe tohi kole ke fakalahi 'oe taimi, koe faka'amu 'ae IDEA pea HAR 6-60 ke nau fakavave'i hono tokangaekina 'ae launga kuo humai 'o tatau ai pe pe 'e hanga 'ehe toe fakalahi 'oe taimi 'oe kapui 'ae taumu'a 'oe IDEA pea moe HAR 8-60 ke faingamalie ki he ongo fa'ahi 'oku nau kau mai.

Koe launga 'ae Siteiti pea moe launga na'e fakahu mai, fealealeaki pea moe ngaahi tu'utu'u ni 'oha hopo oku fakaikiiki atu mo toe kakato ange i lalo ni. Koe motolo tatau 'oe ngaahi foomu ke tokoni'i koe ke faile 'ae launga ke fakahumai pea ke tokoni'i koe pe koe fa'ahi pa'ati 'e taha ke faile 'ae launga 'ae Siteiti oku fakaikiiki 'ihe malumalu 'oe 'ului tohi 'oe **Ngaahi Motolo 'oe Foomu**.

**OHI 'OE NGAAHI TU'UTU'U NI 'AE LAUNGA FAKASITEITI**

**34 CFR §300.151**

**HAR §8-60-52**

**Fakalukufua**

Kuopau ke 'iai ha tohi nima 'ae Potungaue kihe ngaahi tu'utu'u ni ki he:

1. Veteki pe solova 'o ha launga, kau atu ki ai ha launga na'e faile 'e ha kautaha pe kulupu pe ha taha fakafo'ituitui mei ha Siteiti kehe;

2. Ko hono faile 'o ha launga 'e he Potungaue; pea
3. Ko hono tufaki atu ki he tapa kotoa 'ae ngaahi tu'utu'u ni ki he launga fakasiteiti ki he ngaahi matu'a pea mo kinautolu 'oku nau tokangaekina, 'o kau mai ki ai mo hono ako'l 'oe matu'a pehe kihe ngaahi senita 'oe inifomeisoni, malu'l, ngaahi kautaha taukapo, ngaahi senita ki he mo'ui fakafo'ituitui, pehe ki he ngaahi kautaha kotoa.

### Ngaahi Tali ki ha faka'ikai'i 'oha ngaahi sevesi totonu

'I hono toe veteki 'oha launga fakaSiteiti 'o mahino mai ai na'e 'ikai ke hanga 'e he Potungaue 'o 'oatu 'a e ngaahi sevesi totonu, kuo pau ke hanga 'ehe Potungaue 'o fakaha'ai ia:

1. Ka ngalo ke 'oatu 'ae ngaahi sevesi totonu, 'o kau atu ki ai 'a hono fakatonutonu 'oe ngaahi ngaue totonu ke tokanga'i 'ae ngaahi fiema'u 'ae fanau ako ngaahi (hange koe ngaahi sevesi fakafetongi pe koe totongi fakafoki 'o hapa'anga); **pea**
2. Ngaahi sevesi totonu ki he kaha'u ma'ae ngaahi fanau ako 'oku nau faingata'a'ia fakasino.

### SI'ISI'I TAHA 'OHA NGAHI TU'UTU'U NI 'O HA LAUNGA 'AE SITEITI

#### 34 CFR §300.152

HAR §8-60-53

### Fakangatangata 'oe Taimi; koe fakangatangata 'oe ngaahi tu'utu'u ni

Kuopau ke hanga 'ehe Potungaue 'o fakakau atu 'ihe launga fakasiteiti ha ngaahi tu'utu'u ni ki he fakangatangata 'oe taimi ki he 'aho tohi mahina 'e 60 'osi ia hano faile ha launga:

1. Fakahoko ha fakatotolo fakafo'ituitui, ka 'oka pehe 'ehe Potungaue 'oku fiema'u ke fai ha fakatotolo;
2. 'Oange ki he tokotaha launga ha faingamalie ke toe fakahu mai ha ngaahi toe inifomeisoni kehe, 'o tatau ai pe 'I he lea pe I he tohinima, fekau'aki moe tuku'aki 'o he launga;
3. 'Oatu ki he Potungaue ha faingamalie kenau tali ha launga, 'ihe si'isi'i' taha: (a) 'ihe malohi 'oe Potungaue, koha fokotu'u mai ke veteki ha launga; **pea** (e) koha faingamalie kihe matu'a na'a nau faile 'ae launga pea moe Potungaue kena felotoi 'ihe founa tau'ataina kena kau kiha fefakalelei'aki;
4. Toe vaka'i 'ae ngaahi inifomeisoni kotoa pe 'oku 'aonga pea fai ha tu'utu'u ni aofangatuku fakafo'ituitui pe na'e hanga 'e he Potungaue 'o maumau'i 'ae fiema'u 'ae Konga B 'oe IDEA; **pea**
5. Fai 'ihe tohinima ha tu'utu'u ni aofangatuku tohi kihe launga kene fokotu'u mai e ngaahi tukuaki'i kotoa pe na'e kaumai 'ihe launga: (a) koe ngaahi 'ilo'i 'oe mo'oni pea moe ngaahi aofangatuku kotoa pe; **pea** (e) moe ngaahi 'uhinga ki he ngaahi tu'utu'u ni aofangatuku 'ae Potungaue.

**Fakalahi 'oe taimi; ngaahi tu'utu'u ni aofangatuku; Feliliuaki**

Koe ngaahi tu'utu'u ni 'ae Potungaue 'oku fakaikiiki aku 'i 'olunga kuo pau ke:

1. Fakangofua ha fakalahi 'oe taimi fakangatangata 'oe 'aho tohi mahina 'e 60 'o kapau: (a) makatu'unga 'oha ngaahi 'uhinga 'e tali ai ke hu ki tu'a koha faka'apa'apa kiha launga makehe 'ae Siteiti; **pe** (e) 'a koe pea moe Potungaue na'a mo felotoi 'ihe loto tau'ataina ke fakalahi 'ae taimi ke fevete'aki ai 'ae tefito'i me'a 'i ha founa fefakalelei'aki pe ko hono toe ngaue'aki ha fa'ahinga founa makehe ko hono taumu'a ke fakafepaki'i ha feveteaki.
2. Fakakau atu 'ae ngaahi tu'utu'u ni ki ha founa vave anga hono toe fakalele'i 'oe ngaahi tu'utu'u ni aofangatuku 'ae Potungaue, 'o kapau 'e fiema'u, kau atu ki ai: (a) ngaahi tokoni kihe ngaahi ngaue fakatekinikale (e) ngaahi fealea'aki kiha mahu'inga tukupau, **pea** (f) ngaahi ngaue totonu ki hono 'ausia 'o ha taumu'a.

**Koe ngaahi launga 'ae Siteiti pea moe ngaahi hopo na'e fakahumai**

Ka ma'u ha tohinima 'o ha launga fakasiteiti 'oku hoko ia ko ha kongia 'o ha hopo 'oku lolotonga ngaue ki ai 'o hange koia 'oku fakamatala'i atu 'i he 'ulu'i tohi koe **Faile 'oha Launga 'oku lolotonga fai ha ngaue ki**, pe ko ha launga 'a ha Siteiti 'oku ha ai 'ae ngaahi 'uhinga kehekehe 'i ha kongia 'e taha pe lahi ange 'oe hopo, kuopau ke hange 'ehe Siteiti 'o tuku makehe 'ae kongia launga 'ae Siteiti na'e fakaha'ai atu 'i he lolotonga 'oe hopo kae 'o leva ke 'osi 'ae hopo. Ka 'iai ha tefito'i me'a 'i he launga 'ae Siteiti 'oku 'ikai koe kongia ia 'oe hopo 'oku lolotonga fai kuo pau ke solova ia 'o ngaue'aki 'ae taimi kuo tuku mai pea moe ngaahi tu'utu'u ni 'oku fakahaa'i atu 'i 'olunga.

Ka 'iai ha me'a na'e 'o hake 'i he launga 'ae Siteiti na'e 'osi fai hano tu'utu'u ni aofangatuku 'i ha hopo na'e fai 'o fekau'aki moe fa'ahi paati tatau (hange ko 'eni, a koe pea moe Potungaue), koe tu'utu'u ni aofangatuku 'oe hopo kuo 'osi fakakau ai 'ae tefito'i me'a ko ia pea kuo pau ke hange 'ehe Potungaue 'o fakahoko ki he tokotaha launga koe tu'utu'u ni aofanga tuku kuo 'osi fakahoko ia koe lao.

Koha tokotaha launga 'oku ne fai ha tuku'aki'i ta'emo'oni 'ae tonounou 'ae ako 'i hono feliliu'aki 'ae tu'utu'u ni aofangatuku 'o ha hopo na'e fai kuo pau ke feveteaki ia 'e he Potungaue.

**KO E FAILE 'O HA LAUNGA 'AE SITEITI****34 CFR §300.153**

§8-60-54

Koha ngaahi kautaha pe tokotaha fakafo'ituitui, tenau malava ke faile ha launga 'ae Siteiti 'i ha founa tohinima fakamo'oni 'i he malumalu 'oe ngaahi tu'utu'u ni na'e toki 'osi fakaikiiki atu.

Tu'asila 'a e ngaahi tangi tohi ki he Polokalama Pule'i 'o e Ngaahi Tangi 'a e Potungaue 'i he:

Email address:

specialcomplaints@k12.hi.us

Mailing Address:

Complaints Management Program  
Monitoring and Compliance Branch  
Office of the Deputy Superintendent  
P.O. Box 2360  
Honolulu, HI 96804

Koe launaga 'ae Siteiti kuo pau ke fakakau atu kiai:

1. Ha tohi 'o fakahaa'i ai na'e maumau'i 'e he Potungaue 'ae ngaahi fiema'u 'oe Konga B 'oe IDEA pe ko 'ene feliliuaki 'oe ngaahi lao 'i he 34 CFR Part 300 or HAR 8-60;
2. Koe ngaahi mo'oni'i me'a na'e fakakouna ai tohi;
3. Koe fakamo'oni hingoa pea moe ngaahi infomeisoni fetu'utaki 'o kinautolu na'a nau faile 'ae launga; pea
4. Koe tukuaki'i 'oe ngaahi maumau lao 'oku fekau'aki ia mo ha tokotaha ako makehe:
  - (a) Koe hingoa pea moe tu'asila nofo'anga 'oe tokotaha ako;
  - (b) Koe hingoa 'oe 'apiako 'oku lolotonga ako 'ai 'ae tokotaha ako;
  - (c) Kapau 'oku tukuhausia 'ae tokotaha ako pe talavou, koe ha pe 'ae inifomeisoni fetu'utaki 'oku ma'u ma'ae tokotaha ako pehe ki he 'apiako lolotonga 'oku ako ai;
  - (d) Koha fakamatala 'oe natuala 'o ha palopalema 'oe tokotaha ako, 'o kau mai ki ai moe ngaahi mo'oni'i me'a fekau'aki moe palopalema; pea
  - (e) Koe ngaahi fokotu'u mai ki hono feveteaki 'oe palopalema 'o fekau'aki moe ngaahi mo'oni me'a na'e 'ilo'i ki ai 'e he tokotaha 'oku ne faile 'ae launga 'i he taimi na'e faile ai e launga.

Koe launga kuopau ke fekau'aki ia moha maumau lao na'e fakahoko 'o 'ikai toe laka hake ha ta'u 'e taha kimu'a mei he 'aho na'e ma'u ai 'ae launga 'o hange 'oku fakaikiiki 'i he malumalu 'oe 'ulu'i tohi 'oe ***Koe ohi 'oe ngaahi tu'utu'u ni 'o ha launga 'ae Siteiti***

Ko kinautolu na'a nau faile 'ae launga 'ae Siteiti kuopau kenau 'oatu ha tatau 'oe launga ki he Pulelahi 'oe Ako 'i he feitu'u pe 'elia 'oku ne tauhi pe pule'i 'ae tokotaha ako pea 'i he taimi tatau pe kuopau ke hanga 'e kinautolu 'oku nau fai 'ae faile 'o fai ha launga ki he Potungaue.

'E lava ke ma'u ha sipinga 'i he:

<http://www.hawaiipublicschools.org/DOE%20Forms/Special%20Education/WrittenComplaint.pdf>

**NGAAHI TU'UTU'U NI KI HA LAUNGA 'OKU LOLOTONGA NGAUE KIAI****KO HONO FAILE 'O HA LAUNGA KUO HU MAI****34 CFR §300.507**

HAR §8-60-61

Hawaii Revised Statutes (HRS) §302A-443(a)(2)

**Fakalukufua**

'A koe pe koe Potungaue temo malava ke faile ha launga ke fakahu mai fekau'aki mo ha fa'ahinga me'a pe fekau'aki moe ngaahi fokotu'u mai pe ko hono faka'ikai ke kamata'i pe liliu ha imisi 'o ha taha fakafo'ituitui, pe ko hano vaka'i fakaesino pe faka'atamai pe ko hono fakahu atu fakaako 'a ho'o tamasi'i, pe koe ngaahi fakahinohino 'oe FAPE ma'a ho'o tamasi'i.

Koe fakahokohoko 'oe launga na'e humai kuopau kene fai ha tukuaki'i ta'emo'oni 'o maumau lao pea na'e hoko ia 'o 'ikai laka hake ha ta'u 'e 2 kimu'a ia keke 'ilo'i ki ai moe Potungaue, pe na'e totonu kemo 'ilo ki ai, fekau'aki moe tukuaki'i ta'emo'oni na'e fai 'o fakakouna ai 'ae 'uhinga 'oe tohi launga na'e fakahumai.

Ka 'iai ha'o ta'efiemalie ki he taimi 'oku fakaataa ai 'ae ngaahi ako ta'etotongi 'ihe ngaahi ako 'ae pule'anga, pea mo hono fakahu atu 'a ho'o tamasi'i ki he ngaahi ako taau taha, pe ha fa'ahinga ako'anga pe 'iai ha'o ngaahi fehu'i fekau'aki moho fatongaia fakapa'anga ki he totongi 'o hono fakahuatu, pea kau atu ki ai moe ngaahi ako makehe pehe ki he ngaahi sevesi tatau pehe, pea mo ha hopo 'oku lolotonga fai fekau'aki mo hono totongi fakafoki kuopau koe ha tohi kole na'e fai ke 'i he vaha'a taimi koe 'aho 'e 180 mei he 'aho na'e fakahu ai ki he ako taau taha pe koe ako'anga ko ia. Koe vaha'a taimi 'o e 'aho 'e 180 na'e fakahu ai 'e kamata ia he 'uluaki 'aho na'e ma'u ako ai 'ae tokotaha ako, 'o hange 'oku fakaikiiki atu 'i he malumalu 'oe konga 'ulu'i tohi koe ***Vaha'a Taimi Fakangatangata kiha Fiema'u ke Totongi Fakafoki 'oha Fakahu Fakapalataha kiha Ngaahi Ako Taautaha.***

Koe vaha'a taimi 'oku ha atu 'i 'olunga 'oku 'ikai 'uhinga ia kiate koe kapau na'e 'ikai teke lava 'o faile 'ae launga 'oku lolotonga fakahokohoko 'i he va'aha'a taimi koia koe'uhi:

1. Na'e hanga 'ehe Potungaue 'o fakamahino'i na'a nau fakafofonga'i hala'i na'e 'osi veteki 'ae ngaahi fefito'i me'a na'e fakaha'i mahino 'ihe launga; **pe**
2. Na'e hanga 'ehe Potungaue 'o ta'ofi 'ae ngaahi inifomeisoni meiate koe 'aia na'e fiema'u ke 'oatu kiate koe 'o fakatatau ki he malumalu 'oe Konga B 'oe IDEA.

**Inifomeisoni ma'ae Ngaahi Matu'a**

Kuopau ke fakaha atu 'e he Potungaue kiate koe 'oku 'iai 'ae ngaahi sevesi ta'etotongi pe totongi ma'ama'a 'e malava ke ma'u atu 'i ho'o 'elia pehe ki he ngaahi sevesi tatau kapau teke fai mai ha tohi kole ki he ngaahi infomeisoni, **pe** kapau nae faile 'e koe pe koe Potungaue ha launga 'oku lolotonga fai ha ngaue kiai.

**KOE LAUNGA NA'E FAKAHU MAI 'OKU LOLOTONGA FAI HA NGAUE KI AI****34 CFR §300.508**

HAR §8-60-62

**Fakalukufua**

Ka fai ha tohi kole ke fai ha hopo, ko koe pe koe Potungaue (pe ko ho'o loea pe loea 'ae Potungaue) kuopau ke nau 'oatu hano fakahokohoko 'o ha launga ki he fa'ahi paati 'e taha. Koe tohi launga koia kuopau ke fakaha'a'i 'ae ngaahi tefito'i me'a 'oku fakaha'a'i 'i lalo pea kuopau ke tauhi ia ke fakapulipuli.

Koe fatongia ia 'oe Potungaue ke fakahoko pea mo totongi 'ae ngaahi fakamole 'oe hopo.

Koe tohi kole ki ha hopo kuopau ke 'oatu ia kihe Pulelahi faka'elia 'oe feitu'u 'oku ako ai 'ae tokotaha ako.

**Ko e kanokato 'oha launga**

Koe fakahokohoko 'o ha launga na'e humai kuopau ke fakakau atu kiai 'ae ngaahi me'a ni:

1. Hingoa 'oe tokotaha ako;
2. Koe tu'asila 'apinofo'anga 'oe tokotaha ako;
3. Hingoa 'oe 'apiako 'oe tokotaha ako;
4. Ka 'oku tukuhausia pe 'ikai 'iai ha 'apinofo'anga 'oe tokotaha ako pe talavou, koe inifomeisoni fetu'utaki 'oe tokotaha ako pea moe hingoa 'oe 'apiako 'oe tokotaha ako;
5. Koha fakaikiiki 'oe natula 'oe palopalema 'oe tokotaha ako fekau'aki moe fokotu'u na'e fakahoko pe 'uhinga na'e faka'ikai'i ai, 'o kau mai ki ai moe ngaahi mo'oni'i me'a kotoa na'e hoko fekau'aki moe palopalema. **pea**
6. Koha fokotu'u mai 'o ha founga ke vete'aki 'ae palopalema ki he tu'unga 'e matu'aki 'ilo'i ai pea fakafaingamalie'i ai kihe fa'ahi paati 'oku nau fakahoko 'ae launga ('a koe pe koe Potungaue) 'i he taimi na'e hoko ai.

**Fakatokanga fiema'u kimu'a ha hopo 'oe fakahokohoko 'oha launga**

A koe pe koe Potungaue 'oku 'ikai 'iai ha'amou hopo 'oku lolotonga ngaue ki ai kae'oua ko koe moe Potungaue (pe ko ho'o loea pe koe loea 'ae Potungaue) temou faile ha launga 'o fakakauatu ki ai 'ae ngaahi inifomeisoni 'oku hiki atu 'i 'olunga.

**Kakato 'oha launga**

'O ka fiema'u ke 'unu kimu'a ha launga na'e humai, kuo pau ke mu'a fakakaukau'i 'a hono kanokato 'oe launga (pe 'oku ne ma'u 'ae ngaahi tefito'i fiema'u 'oku fakaha atu 'i 'olunga) tukukehe ka koe fa'ahi paati na'a nau ma'u 'ae launga ('a koe pe koe Potungaue) ne mou fakaha'a'i ki he 'ofisa faihopo pehe ki he fa'ahi paati 'e taha ha tohi nima 'i he vaha'a taimi koe 'aho tohimahina 'e 15 mei he 'aho na'e ma'u ai 'ae launga, 'o pehe ai 'e he fa'ahi pa'ati na'a nau ma'u 'ae tohi launga 'oku nau tui koe launga na'e hu mai 'oku 'ikai tene ma'u 'ae ngaahi fiema'u 'oku hiki atu 'i 'olunga.

'I he vaha'a taimi koe 'aho tohi mahina 'e 5 mei hono ma'u 'oe tohi fakatokanga 'e he fa'ahi pa'ati ('a koe pe koe Potungaue) 'o pehe ai koe tohi launga na'e hu mai 'oku 'ikai kakato,

kuopau ke hanga 'ehe 'ofisa launga 'o fakapapau'i pe 'oku ma'u kakato 'ae ngaahi fiema'u 'ae tohi launga 'o fakatatau ki he ngaahi fiema'u 'oku fakahaa'i atu 'i 'olunga pea fakahaa'i kiate koe pe koe Potungaue 'i he vave taha.

### Feliliuaki 'o ha Launga

'A koe pe koe Potungaue 'e malava kemo fai ha ngaahi liliu kiha launga 'o kapau:

1. Ka fakangofua 'e he fa'ahi paati 'e taha ke fai ha ngaahi liliu 'i he tohinima pea 'oatu moha faingamalie ke solova 'e launga 'oku tatali ke fakahoko 'i he ngaahi founa fakataha, 'o hange 'oku fakamatala'l 'l he malumalu 'oe 'ulu'i tohi 'oe **Founga Fealealea'aki; pe**
2. 'O 'oua na'a toe tomui ange 'i he 'aho 'e 5 kimu'a ia ke hoko 'ae hopo, kuo fakahoko mai 'e he 'ofisa hopo ha fakangofua ke fai ha ngaahi liliu.

'O kapau na'e fai ha ngaahi liliu 'e he paati launga ('a koe pe koe Potungaue) ki he founa fakahokohoko 'oe launga, koe vaha'ataimi ki hona fakataha'i ha ngaahi founa ke vete'aki ('e 'ihe vaha'a 'aho 'e 15 'oe ngaahi 'aho 'oe tohi mahina na'e ma'u ai 'ae lauga) pea moe vaha'a taimi na'e fakahoko ai hano veteki ('i he vaha'a 'aho 'e 30 'oe ngaahi 'aho 'oe tohi mahina) na'e ma'u ai 'ae launga) 'o toe kamata fo'ou ia mei he 'aho na'e liliu ai 'ae faile 'oe launga)

'O ka koe fa'ahi paati launga ('a koe pe koe Potungaue) na'a mo fai ha ngaahi liliu ki he launga 'oku lolotonga fai e ngaue kiai, ngaahi vaha'a taimi fakangatangata 'o e fakataha fealealeaki ('i he vaha'a taimi koe 'aho tohimahina 'e 15 mei hono ma'u 'oe launga) 'o kamata mei he 'aho na'e fai ai ha feliliuaki ki he launga na'e 'osi faile.

### Koe tali 'ae Potungaue ki ha launga 'oku lolotonga fai ha ngaue kiai

'O kapau na'e te'eki 'oatu 'e he Potungaue ha PWN kiate koe, 'o hange 'oku fakaikiiki atu 'ihe malumalu 'oe 'ulu'i tohi 'oe **'Uluaki Tohinima Fakatokanga**, fekau'aki pea moe mea' 'oku fakaha'i 'i ho'o tohi laungau, kuopau ke hanga 'ehe Potungaue, 'ihe vaha'a 'aho 'e 10 'oe ngaahi tohi mahina 'i hono ma'u 'a ho'o tohi launga, 'o 'oatu kiate koe ha tali 'o kau atu kia ai 'e ngaahi me'a:

1. Ha fakamatala ki he 'uhinga na'e fokotu'u atu pe faka'ikai ai 'e he Potungaue ken au fai ha ngaue ki he ngaahi me'a na'e fokotu'u mai 'l he tohi launga;
2. Ha fakamatala 'ae ngaahi faingamalie kehe na'e fakahoko mai 'e Timi IEP 'a ho'o tamasi'i ki he ngaahi 'uhinga na'e 'ikai tali ai 'ae ngaahi faingamalie koia;
3. Ha fakamatala ki he ngaahi founa sivi fakasino pe faka'atamai kotoa pe, toe vaka'i, lekooti, pe lipooti kihe Potungaue na'e ngaue'aki koe makatu'unga ke fokotu'uatua pe ko hono ngaue'aki ke faka'ikai'i; **pea**
4. Koe fakamatala 'oe ngaahi tefito'i me'a kotoa pe 'oku 'uhinga malie kihe fokotu'u moe faka'ikai na'e fai 'e he Potungaue.

Ko hono 'oatu 'oe ngaahi inifomeisoni 'i he 'itema 1-4 'i 'olunga 'oku 'ikai 'uhinga ia ke tukuai 'ae hanga 'e he Potungaue 'o fakapapau'l ko ho'o launga 'oku lolotonga fai e ngaue kiai na'e 'ikai lahi fe'unga ia.

**Koe tali 'ae fa'ahi paati 'e taha ki ho'o tohi launga na'e fakahumai**

Tukukehe ka 'oku fakaha'ai atu 'ihe malumalu 'oe konga'i 'ulu'i tohi 'o ha atu 'i 'olunga ni, **Koe tali 'ae Potungaue ki ha tohi launga na'e fakahumai**, tkoe fa'ahi paati na'a nau ma'u 'ae launga kuopau, 'ihe va'aha'a 'aho 'e 10 'oe tohi mahina mei he 'aho na'e ma'u ai 'ae launga, ken au fai ha tali ki he fa'ahi paati 'e taha 'o fakaha'l mahino 'ae ngaahi me'a kotoa pe na'e fotu'u mai 'ihe launga.

**MOTOLO TATAU 'OE NGAHI FOOMU****34 CFR §300.509**

HAR §8-60-63

Kuopau ke hanga 'e he Potungaue 'o fa'u ha motolo tatau 'oe ngaahi foomu ke tokoni kiate koe ki hono fale ha tohi launga pea ke tokoni kiate koe pea moe fa'ahi paati 'e taha ke faile ha launga ma'ae Siteiti. Tukukehe, ka 'oku 'ikai fiema'u ia ke ngaue'aki 'e he Potungaue 'ae motolo tatau 'oe ngaahi foomu ni, koloa p eke 'iai 'ae ngaahi inifomeisoni 'oku fiema'u ke faile 'aki ha tohi launga pe koha launga ma'ae Siteiti.

'E lava ke ma'u ha foomu kole fanongo fakatata 'o e founa totonu 'i he:

<http://www.hawaiipublicschools.org/DOE%20Forms/Special%20Education/RequestforDueProcessHearing.pdf>

**FEFAKALELEI'AKI****34 CFR §300.506**

HAR §8-60-60

**Fakalukufua**

Kuopau ke hanga 'e he Potungaue 'o fakangofua kiate koe 'ae ngaue'aki 'ae founa fefakalelei'aki kiate koe moe Potungaue ke solova 'aki ha ngaahi ta'e fakafiemalie 'o fekau'aki mo ha ngaahi me'a 'ihe malumalu 'oe Konga B 'oe IDEA, 'o kau atu kiai ha ngaahi me'a na'e hoko kimu'a ki hono faile 'oe launga. 'Oku, fakangofua 'ae founa fefakalelei'aki ke ngaue'aki ke solova ha ta'efakalelei'aki 'ihe malumalu 'oe Konga B 'oe IDEA, 'o tatau ai pep e na'ake faile ha tohi launga ke tohi kole ha tohi tahi 'o hange 'oku fakamatala'i 'ihe malumalu 'oe 'ulu'i tohi 'oe **Faile 'o ha Launga na'e fakahumai**.

**Ngaahi fiema'u**

Kuopau ke hanga 'ehe ngaahi tu'utu'u ni 'o fakangofua 'ae founa fefakalelei'aki:

1. Koe fili loto tau'ataina 'iho'o tafa'aki 'a koe pea moe tafa'aki 'ae Potungaue
2. Na'e 'ikai ke ngaue'aki ke faka'ikai'i pe fakatua'i 'a ho'o totonu ki ha hopo, pe kihano faka'ikai ha toe ngaahi totonu kehe na'e 'oatu 'i he malumalu 'oe Konga B 'oe IDEA; **pea**
3. Na'e fakahoko ia 'eha tokotaha taukapo 'oku ne taukei pea hoko koe taukapo fakakonga na'e ako'i ia ki hono ngaue'aki 'ae ngaahi founa vave moe pau ki hono fai 'oha fefakalelei'aki.

Kuopau ke 'iai 'ae lisi 'oe Potungaue 'ae kau fefakalelei'aki 'oku nau taukei pe poto'i pe nau 'ilo'i 'ae ngaahi lao moe ngaahi fakatu'utu'u ni fakalao fekau'aki moe ngaahi fakahinohino ma'ae ngaahi ako makehe pea moe ngaahi sevesi tatau. Kuopau ke hanga 'ehe Potungaue

'oe 'ae kau fefakalelei'aki noa'ia pe, ha fa'ahinga founa pe, pea makatu'unga he founa ta'e filifilimanako.

Koe fatongia ia 'oe Potungaue kene totongi 'ae ngaahi fakamole ki hono ngaue'aki 'o ha founa fefakalelei'aki, 'o kau atu ki ai moe ngaahi mahu'inga 'oe ngaahi fakataha.

Koe fakataha kotoa 'e fakalele 'o ha founa fefakalelei'aki kuopau ke fakahoko ia 'iha vaha'a taimi fakapotopoto pea fai ki ha feitu'u 'oku faingamalie kiate koe pea moe Potungaue.

Ka hanga 'e koe pea moe Potungaue 'oe veteki ha ta'efielotoi 'iha founa fefakalelei'aki, kuopau ke fakahoko fakatouloua 'ae 'onga fa'ahinga ki ha fefakalelei'aki fakalao fekau'aki mo hono

1. Fkaha'i koe ngaahi me'a kotoa na'e alea'i lolotonga fai ha fefakalelei'aki 'oku fiema'u ia ke tauhi fakapulipuli pea 'oua na'a ngaue'aki ia ki he fa'ahinga hopo pe ko ha fakahoko 'o ha launga fakasivile; **pea**
2. Na'e fakamo'oni hingoa fakatoloua ki ai 'a koe pea moe fakafofonga 'oe Potungaue 'oku ne ma'u 'ae mafia kene fakahoko ma'ae Potungaue.

Ko ha tohinima, 'oku fakamo'oni hingoa ai koha fefakalelei'aki na'e tukupa 'e fakangofua ia 'i ha fa'ahinga falehoko pe 'o ha Siteiti 'oku fakangatangata ai ha si'i 'oe 'ilo (ha falehopo 'oku 'iai 'ae mafai 'ihe malumalu 'oe lao 'oe Siteiti kene fanongoa 'ae fa'ahinga keisi ko 'eni) pe ko ha falehopo fakavahe 'oe Pule'anga 'Amelika.

Koe ngaahi alealea kotoa pe na'e fai he lolotonga 'o ha fakahoko 'oha fefakalelei'aki kuo pau ke fakapulipuli ia. 'E 'ikai ngofua ke ngaue'aki ia koha fakamo'oni 'I ha fa'ahinga hopo 'e humai 'ihe kaha'u pe koha hopo sivile 'oha fa'ahinga falehopo 'oe Pule'anga (Fetulolo) pe fale hopo 'oha Siteiti, 'o ha Siteiti 'oku nau ma'u ha ngaahi tokoni mei malumalu 'oe Konga B 'oe IDEA 2004. (Koe ongo fa'ahi pa'ati 'oku 'ikai toe fiema'u ia kena fakamo'oni ha tukupa fakapulipuli ke kamata ha fefakalelei'aki.)

#### **Ta'e filifilimanako 'oha tokotaha fefakalelei'aki pe taukapo**

Koe tokotaha fefakalelei'aki pe taukapo:

1. 'E 'ikai koha tokotaha ngaue ia 'ae Potungaue 'oku ne kau ki hono ako'i pe tokonga'i 'a ho'o tamasi'i; **pea**
2. 'Oua na'a hoko ia fakafo'ituitui pe ko'ene ngaahi ngaue fakapolifesinale ke fepaki moe ngaahi taumu'a 'oe tokotaha taukapo.

Koe tokotaha 'oku ne malava ke hoko ko ha tokotaha taukapo 'e 'ikai koha tokotaha ngaue ia 'ae Potungaue 'ata'ata pe koe'uhi na'e totongi ia 'ehe Potungaue ke ne hoko ko ha tokotaha taukapo.

## FAKAHOKO 'O HA FEALEALEA'AKI

34 CFR §300.510

HAR §8-60-64

## Fakataha Fealealea'aki

I he vaha'a taimi 'aho tohimahina 'e 15 'i hono ma'u 'ae tohi fakatokanga 'a ho'o launga, pea kimu'a ke kamata 'ae hopo, kuopau ke hanga 'e he Potungaue 'o fai ha fakataha pea mo koe pehe ki he kau memipa kotoa pe 'oku nau kau mai pehe ki he kaunga memipa 'oe timi 'ae IEP 'oku 'iai 'enau 'ilo makehe fekau'aki moe ngaahi tefito'i mo'oni 'oku fakaha 'i ho'o launga. Koe fakataha:

1. Kuopau ke fakakau mai ha fakafofonga 'oe Potungaue 'oku ne mafai ke faitu'utu'u ni ma'ae Potungaue; **pea**
2. 'E 'ikai fakakau mai ha loea 'ae Potungaue tukukehe ka 'oku ke ha'u moha'olea.

'A koe pea mo ho'o Potungaue temou fakakaukau'i pe kohai 'ae kau memipa 'oe timi 'ae IEP 'oku fiema'u ke kau mai ki he fakataha.

Koe taumu'a 'oe fakataha ma'a koe ke fai ha fepotalanoa'aki fekau'aki mo ho'o launga na'e fakahumai, pea moe ngaahi tefito'i me'a na'e fa'u 'aki 'ae launga, ke ma'u 'ehe Potungaue ha faingamalie ki hono feveteki'aki 'oha ngaahi feta'emahino'aki.

'Oku 'ikai fiema'u ke fai ha fakataha fealealea'aki 'o kapau:

1. Ko koe pea moe Potungaue na'a mo felotoi ke to'o 'a ho'omo totonu ke fakahoko 'o ha fakataha; **pe**
2. Ko koe pea moe Potungaue na'a mo felotoi ke ngaue'aki 'ae founa fefakalelei'aki, 'o hange 'oku fakamatala'i 'i he malumalu 'oe 'ulu'i tohi koe **Fefakalelei'aki**.

## Koe vaha'a taimi Fealealea'aki

**Ka te'eki malava 'e he Potungaue 'o veteki pe solova 'a ho'o launga na'e fakahumai kiha tu'unga fakafiemalie kiate koe 'i he vaha'a taimi koe 'aho tohimahina 'e 30 mei hono ma'u 'oe tohi launga (lolotonga 'ae vaha'a taimi na'e fakahoko ai 'ae fealealea'aki), 'e malava ke fakahoko 'ae hopo na'e fakahumai.**

Koe vaha'a taimi 'aho tohimahina 'e 45 ki hono 'omi 'ae ola 'oe tu'utu'u ni 'o ha hopo na'e humai, 'o hange 'oku fakaikiiki atu 'i he malumalu 'oe 'ulu'i tohi koe **Ngaahi Tu'utu'u ni Aofangatuku 'oha Hopo**, 'e kamata mei he 'osi 'oe 'aho tohimahina 'e 30 koe vaha'a taimi fealealea'aki, fakakouna 'ihe ngaahi tukukehe pe feliliuaki 'e fai 'i he 'aho tohimahina 'e 30 mei he vaha'a taimi fealealea'aki 'oku fakaikiiki atu 'i lalo ni.

Tukukehe ka ko koe pea moe Potungaue na'a mo felotoi ke to'o 'a ho'omo totonu ki he fakahoko 'o ha fealealea'aki pe ko hono ngaue'aki 'o ha fefakalelei'aki, 'oka 'ikai keke kau mai ki he fakataha fealealea'aki tene hanga 'o fakatuai'i 'ae vaha'a taimi ki hono fakahoko 'o ha fealealeaki pe ko ha fakahoko 'oha hopo na'e humai kae'oua kuo fakahoko 'ae fakataha.

'I ha 'osi hono ngaue'aki ha ngaahi 'uhinga lelei pea mo hono tohinima 'oe ngaahi founa koia, koe Potungaue 'e 'ikai kenau ma'u ho'o kaumai kihe fakataha fealealea'aki, 'e malava 'ehe Potungaue, 'ihe 'osi 'ae 'aho tohinima 'e 30 'oe vaha'a taimi fealealea'aki, tohi kole ke fakafoki 'ehe 'ofisa faihopo 'ae launga na'e humai. Ko hono hikinima 'oe ngaahi founa koia kuo pau ke

kau atu kiai moe ngaahi lekooti 'oe ngaahi feinga kotoa pe 'ae Potungaue ke fai ha feinga ke fai ha fakalelei ke felotoi kiha taimi pe faitu'u, 'o hange:

1. Koe ngaahi fakaikiiki 'oha ngaahi telefoni na'e fakahoko pe 'amanaki ke fakahoko pea mo hono ngaahi ola kotoa 'oe ngaahi ta koia;
2. Ngaahi tatau kotoa pe 'oe ngaahi fetu'utaki tohi na'e 'oatu kiate koe pea mo hono ngaahi tali kotoa pe na'e mau; pea
3. Koe ngaahi fakaikiiki 'oe ngaahi lekooti kotoa pe 'o ha ngaahi 'a'ahi na'e fakahoko atu ki ho 'api nofo'anga pe ko ho'o ngaue'anga pea moe ngaahi ola 'oe ngaahi 'a'ahi koia.

Ka ngalo ke hanga 'ehe Potungaue 'o fakahoko 'ae fakataha fealealea'aki 'ihe vaha'a taimi koe 'aho tohimahina 'e 15 mei he 'aho na'e ma'u ai a ho'o tohi launga na'e fakahumai pe ngalo ke kau 'ihe fakataha fealealea'aki, 'e malava k eke kole ki he 'ofisa fai hopo ke kamata 'ae 'aho tohimahina 'e 45 mei vaha'a taimi 'oe hopo oku lolotonga fakahokohoko.

#### **Ngaahi feliliuaki ki he 'aho tohimahina 'e 30 'oe vaha'a taimi fealealea'aki**

Kapau ko koe pea moe Potungaue 'oku mo felotoi 'i he tohinima ke to'o 'a ho'omo totonu ke fai ha fakataha fealealeaki, pea 'ihe 'aho hoko mai 'e taha na'e kamata ai 'ae vaha'a taimi koe 'aho tohimahina 'e 45 'oe fakahokohoko 'oe hopo.

Ka 'osi hono kamata 'oe founa fefakalelei'aki pe fakataha fealealeaki pea kimu'a ke 'osi 'ae 'aho tohimahina 'e 30 'oe vaha'a taimi fealealeaki, kapau ko koe pe koe Potungaue 'oku mo felotoi 'ihe tohinima 'e 'ikai fiema'u ha tohi aleapau, koe vaha'a taimi 'aho tohinima 'e 45 ki ha hopo 'oku fakahokohoko 'e kamata ia he 'aho hokomai 'e taha.

Kapau ko koe pe koe Potungaue na'a mo felotoi ke ngaue 'aki 'ae founa fefakalelei'aki ka kuo te'eki kemo 'ausia ha aleapau, 'i he 'osi 'ae 'aho tohimahina 'e 30 koe vaha'a taimi 'oe fealealea'aki, koe founa fefakaleleiaki 'e malava ke hoko atu ia kae'oua leva kuo mo 'ausia ha aleapau kapau 'e felotoi 'ae ongo fa'ahi paati ke ke hoko atu ia 'ihe tohihima. Tukukehe, ka koe pe koe Potungaue temo holomui meihe founa fefakalelei'aki lolotonga 'ae vaha'a taimi hoko atu. Kaikehe, kapau ko koe pe koe Potungaue na'e holomui meihe founa fefakaleleiaki 'i he vaha'a taimi na'e hoko atu ai, koe vaha'a taimi 'oe 'aho tohimahina 'e 45 'oe fakahokohoko 'o ha hopo 'e kamata ia he 'aho hoko mai 'e taha.

#### **Tohinima aleapau 'oha felotoi kuo fakahoko**

Ka 'ausia ha fakalelei 'oha ta'e femahino'aki 'iha fakataha fealealea'aki, ko koe pea moe Potungaue kuopau kemo fakahoko ia 'iha tohinima felotoi 'ihe aleapau fakalao 'e ha ai:

1. Fakamo'oni hinga ai 'a koe pea mo ha tokotaha 'oku ne fakafofonga'i 'ae Potungaue 'oku ne ma'u ha mafai ke fakahoko ha aleapau; **pea**
2. 'E malava ke fakahu atu ia kiha fa'ahinga falehopo pe 'oha Siteiti 'oku ne ma'ausia ha ngaahi taputapui (ha falehopo 'oha Siteiti 'oku ne ma'u 'ae mafai ke fanongo ki he fa'ahinga keisi tatau) pe ko ha falehopo fakavahe fonua 'oe Pule'anga 'Amelika.

#### **Vaha'a taimi hono vaka'i 'oha Aleapau**

Kapau ko koe pea moe Potungaue na'amo fakahoko ha aleapau koe ola 'oha fakataha fealealea'aki, ha taha pe 'oe fa'ahi pa'ati ('a koe pe koe Potungaue) tene lava kene

fakata'eaonga'i 'ae aleapau 'iha vaha'a taimi koe 'aho pisinisi 'e 3 mei he taimi na'ama fakatou fakamo'oni ai 'a koe pea moe Potungaue 'i he tohi aleapau.

**NGAAHI HOPO FAKAHOKOHOKO 'O NGAAHI LAUNGA****FAKAHOKOHOKO 'O HA HOPO TA'EFILIFILIMANAKO****34 CFR §300.511**

HAR §8-60-65

**Fakalukufua**

'I ha hokosia 'oha faile 'oha launga, 'a koe pe koe Potungaue 'oku mo kaumai kihe 'alea kuopau ke 'iai ha'a mo faingamalie kiha hopo 'oku fai ta'efilifilimanako, 'o hange 'oku fakaikiiki atu 'i he ngaahi sekisoni 'oe **Fai 'o ha Launga** pea **Ngaahi founa fealealea'aki**.

**'Ofisahopo Ta'efilifilimanako**

Koe si'isi'i taha, koe 'ofisa faihopo:

1. 'Ikai koha tokotaha ngaue ia 'ae Potungaue pe koha kautaha 'oku nau fakaofonga'i 'oha fa'ahinga Siteiti 'oku nau fekau'aki moe ako'i pe tauhi 'oe tokotaha ako. Tukukehe, koe tokotaha 'oku 'ikai koha tokotaha ngaue ma'ae kautaha pe koia koe'uhi koe tokotaha koia 'oku totongi ia 'ehe kautaha koia kene hoko koha tokotaha fai hopo;
2. 'Ikai 'iai ha'ane sai'ia fakafo'ituitui pe fakapolofesinale 'e fepaki moe ngaahi fiema'u moe taumu'a 'ae 'ofisa faihopo;
3. Kuopau ke lahi 'ene ngaahi 'ilo mo mahino'i 'ae ngaahi fakahinohino 'oe IDEA, lao 'ae Pule'anga Fetulolo pe koe Siteiti, pea moe hono faka'uHINGA'i pe liliu fakalao 'oe IDEA 'ihe ngaahi falehopo 'ae Pule'anga Fetulolo pea moe Siteiti; pea
4. Kuopau kene ma'u 'ae 'ilo pea moe taukei ke fakahoko ha ngaahi hopo, pea ke fokotu'u mai pe tohinima ha ngaahi tu'utu'u ni aofangatuku, faka'uto'uta lelei pea mo fakapotopoto, moe ngaahi tu'unga fakalao 'oku ne ngaue'aki.

Koe Potungaue, kuopau kenau tauhi ha lisi 'o kinautolu kotoa pe 'oku nau ngaue koha kau 'ofisa faihopo 'o kauatu kiai ha tohi fakamatala 'oe taukei moe ngaahi tohi fakamo'oni ako 'ae 'ofisa faihopo kotoa pe.

**Tefito'i mo'oni 'oha hopo 'oku fai**

Koe fa'ahi paati ('a koe pe koe Potungaue) na'a ne fai ha ngaahi tohi kole kiha hopo 'oku fai 'e 'ikai kene 'o hake ha ngaahi tefito'i mo'oni 'ihe lolotonga 'oe hopo na'e ikai ke fakahu mai 'ihe launga na'e fai, tukukehe ka felotoi kiai 'ae fa'ahi paati 'e taha.

**Koe vaha'a taimi kiha tohi kole 'oha hopo**

'A koe pe koe Potungaue kuopau kemo tohi kole ki ha hopo ta'efilifili manako 'o ha launga 'oku lolotonga fai 'ihe vaha'a taimi koe ta'u 'e 2 'oe 'aho na'a ke 'ilo'i ai kiai pe koe Potungaue, pe na'e totonu kemo 'ilo'i kiai, fekau'aki moe ngaahi me'a 'oku fokotu'u mai 'ihe launga.

**Vaha Taimi Fakangatangata 'oha Totongi Fakafoki ha Ngaahi Fakahu fakapalataha kihe Ngaahi 'Apiako Taautaha**

'Ihe felotoi kihe Hawaii Revised Statutes, §302A-443 Koe ngaahi tu'utu'u ni hopo Faka'etimini pea moe mafai 'oe sapina pe feka'ui pe fekau'aki moe ako 'oe fanauako 'oku faingata'a'ia

fakasino, 'oku 'aho 'e 180 'ae taimi fakangatangata 'oe Sitetiu ki hano fai ha tohi kole ke totongi fakafoki mai 'ae ngaahi feitu'u fakapalataha na'e fakahu atu kiai, kauatu kiai ha ngaahi feitu'u ako makehe pea moe ngaahi sevesi tatau, iha 'apiako taau taha. Ka ke, kapau teke ta'eloto kiai pea moe faingamalie 'oha ngaahi ako fe'unga ta'e totongi 'ihe ngaahi 'apiako 'ae pule'anga pea fakahu atu ho'o tamasi'i kiha 'apiako taau taha pe ha fa'ahinga feitu'u pea nau 'e ke totongi pe kole ke totongi fakafoki 'ae mahu'inga hono fakahu atu kiai. 'o kauatu ki ai moe ngaahi ako makahe pea pehe kihe ngaahi sevesi tatau pe, koe hopo kiha totongi fakafoki kiha ako makehe pea moe/pe ha fa'ahinga sevesi tatau pe kuopau ke tohikole mai ia 'ihe vaha'a taimi 'oe 'aho 180 'ihono fakahu kihe 'apiako taau taha pe ha feitu'u pehe. Koe vaha'a taimi 'oe 'aho 'e 180 'ihono fakahu kihe ako 'e kamata ia mei he 'aho 'uluaki na'e kamata ma'u ako ai 'ae tokotaha ako.

### Vaha'a Taimi 'oe ngaahi 'uhinga 'e tali ai

Koe vaha'a taimi 'I 'olunga 'oku 'ikai 'uhinga ia kiate koe kapau na'e 'ikai keke malava 'o faile ha launga 'oku lolotonga fai koe'uhi:

1. Na'e hanga 'ehe Potungaue 'o fakamahino'i makehe mai na'a nau fakafofonga'i hala'i koe 'i hono feveteaki 'oe palopalema pe koe tefito'i me'a na'ake fokotu'u mai 'i ho'o launga; **pe**
2. Na'e hanga 'ehe Potungaue 'o ta'ofi meiate koe 'ae ngaahi inifomeisoni na'e totonu ke 'oatu kiate koe 'o fakatatau ki he malumalu 'oe Konga B 'oe IDEA.

### NGAAHI TOTONU 'OHA HOPO

#### 34 CFR §300.512

HAR §8-60-66

### Fakalukufua

'Oku 'iai ho'o totonu keke fakafofonga'i koe 'iha hopo. Tanaki atu ki ai, ha fa'ahinga fa'ahi paati pe 'oha hopo na'e hu mai ('o kauatu kiai ha hopo fekau'aki moe ngaahi fakatu'utu'u ni 'oha tautea) 'oku 'iai ho'o totonu ki ai:

1. 'O ka kau mai pea fale'i 'e ha loea 'a koe pea/koe ni'ih'i 'oku ne ma'u 'ae ngaahi 'ilo makehe pe ngaahi ako fekau'aki moe ngaahi palopalema 'oe fanauako 'oku nau faingata'a'ia fakasino;
2. Fakahoko mai 'ae ngaahi me'a na'e hoko pe ko hono fakafepaki'l, pe taukave'i pea na'e fiema'u ke kau mai ha kau fakamo'oni ki ai;
3. Tapui ke ngaue'aki hano 'omai ha ngaahi me'a na'e hoko ki he hopo na'e te'eki ke 'ilo ki ai 'ae fa'ahi paati kimu'a 'e 'aho pisinisi 'e 5 kimu'a ki he 'ahohopo;
4. Ma'u 'iha tohinima, 'iha fa'ahinga founa pe, fakailekutonika, 'i he founa fo'i lea ki he fo'i lea 'oe hiki tepi lolotonga 'o ha hopo; **pea**
5. Ma'u 'iha tohinima, pe, 'i ho'o ngaahi founa, ngaahi 'ilo 'oe mo'oni pea moe ngaahi tu'utu'u ni aofangatuku faka'elukutonika

Koe fa'ahi paati na'a nau kamata 'ae launga 'oku lolotonga fai kiai 'ae ngaue 'oku 'iate kinautolu 'ae fatongia mamafa ko hono 'omai ha fakamo'oni, pe fatongia ke fakamo'oni'i 'ae ngaahi tefito'i mo'oni 'oe ngaahi tukuaki'i kotoa pe 'ihe launga.

**Ngaahi inifomeison tanaki atu ke fakahaa'i**

Kimu'a 'oe 'aho pisinisi 'e 5 kiha fakahoko 'oha hopo, 'a koe pea moe Potungaue kuopau kemo takitaha fakahaa'i kiate kimoua 'ae ngaahi vaka'i kotoa pe fakasino pe faka'atamai na'e 'osi kakato he 'aho koia pea moe ngaahi fokotu'u kotoa pe 'o makatu'unga 'ihe ngaahi vaka'i fakasino mo faka'atamai koia, 'a koe pe koe Potungaue 'oku 'amanaki pe faka'amu ke ngaue'aki 'ihe hopo.

Koe 'ofisa faihopo tene malava ke ta'ofi ha fa'ahi paati kapau 'e 'ikai kenau lava 'o tauhi 'ae fiema'u ni ki hono fakahoko 'oe vaka'i fakasino pe faka'atamai pe ko ha fokotu'u mai 'ihe hopo ta'e ngaue'aki ha ngofua mei he fa'ahi paati 'e taha.

**Koe ngaahi totonu 'ae matu'a 'ihe ngaahi hopo**

Kuopau ke 'oatu kiate koe 'ae totonu ke:

1. Ke kau mai 'a ho'o tamasi'i ki he hopo;
2. Faka'ataa pe fakangofua 'ae hopo kiha fa'ahinga taha pe; pea
3. Ke 'oatu kiate 'ae ola 'oe hopo, ngaahi mo'oni'i me'a na'e ma'u, pea mo hono ngaahi tu'utu'uni aofangatuku ta'e totongi.

**NGAAHI TU'UTU'U NI AOFANGATUKU 'OHA HOPO****34 CFR §300.513**

HAR §8-60-67

**Tu'utu'u ni aofangatuku 'aha 'ofisa faihopo**

Koe tu'utu'u ni aofangatuku 'a ha 'ofisa faihopo pe 'oku totonu ke ma'u 'e ho'o tamasi'i 'ae FAPE kuopau ke makatu'unga ia 'ihe ngaahi tefito'i mo'oni kuo ma'u pea moe ngaahi fakafepaki hangatonu fekau'aki pea moe FAPE.

Koe ngaahi tefito'i me'a na'e tuku'aki'i ta'e mo'oni 'ai hono maumau'i 'oe ngaahi tu'utu'u ni (hange koe "ta'e kakato 'oe timi IEP"), koe 'ofisa faihopo tene malava kene 'ilo'i koho'o tamasi'i na'e 'ikai tene ma'u 'ae FAPE koe'uhi pe ko hono maumau'i 'oe tu'utu'uni.

1. Kaunoa 'ihe totonu 'a ho'o tamasi'i ki he FAPE;
2. Matu'aki kaunoa pea mo ho'o faingamalie ke kau ki he ngaahi founa talatu'utu'u ni fekau'aki moe ngaahi fakahinohino 'oe FAPE ki ho'o tamasi'i; pe
3. Uesia pe tupu'anga ai ke to'o 'ae faingamalie fakaako 'a ho'o tamasi'i.

Hala 'ihe ngaahi fakahinohino 'oku fakaikiiki atu 'i 'olunga 'oku ne faka'uhinga'i ke ta'ofi ha 'ofisa hopo mei hono tu'utu'u ni atu kihe Potungaue ke nau ngaue fakatatau ki he ngaahi fiema'u 'oku 'i he ngaahi tu'utu'u ni malu'i 'oe sekisoni 'oe ngaahi lao 'ae Pule'anga Fetulolo 'i he malumalu 'oe Konga B'o e IDEA (34 CFR §§300.500 through 300.536).

'I hono muimu'i ha tokotaha ako 'oku fahahu atu ki ha 'apiako taau taha, pe koe hoko atu hono fakahu kihe 'apiako taau taha, 'e 'ikai hanga 'ehe 'ofisa hopo 'o fai ha tu'utu'u ni aofangatuku ke hoko 'ae 'apiako taautaha ko ha feitu'u ia ke fakahu kiai 'ae tokotaha ako kapau na'e teeki ke fakangofua 'e he Potungaue ke fakahoko honau fatongia ke mahino 'oku muimui'i kakato 'ae ngaahi fakahinohino 'oe FAPE ma'ae tokotaha ako.

**Tohi kole mavahe kiha hopo 'oku lolotonga ngaue kiai**

'Oku 'ikai 'iai ha me'a 'ihe sekisoni 'oe tu'utu'u ni ki hono malu'i 'ae ngaahi lao 'ae Fetulolo 'ihe malumalu 'oe Konga B 'oe IDEA (34 CFR §§300.500 kihe 300.536; HAR §§8-60-55 kihe 8-60-81) 'oku ne faka'uhinga'i ai ke ta'ofi koe mei hano faile 'oha launga mavahe 'iha 'uhinga mavahe mei he launga na'e mu'aki 'osi faile.

**Ngaahi 'ilo moe tu'utu'u ni aofangatuku 'i hono 'oatu kihe penolo fale'i pea moe kakai fakalukufua**

Koe Potungaue, 'ihano 'osi hano fai 'o ha tohi tamate'i 'oe inifomeisoni na'ane faka'ilonga'l 'o ha tokotaha fakafo'ituitui, kuopau:

1. 'Oatu 'ae ngaahi 'ilo pea moe ngaahi tu'utu'u ni aofangatuku 'iha fai 'oha hopo pe tohi tangi kihe penolo fale'i 'oe va'a ako makehe 'ae Siteiti; pea
2. Fakaataa mo fakangofua 'ae ngaahi 'ilo na'e ma'u pea moe ngaahi tu'utu'u ni aofangatuku kotoa pe kiha taha pe.

## NGAAHI TOHI TANGI

**'AOFANGATUKU 'OHA TU'UTU'U NI; TOHI TANGI; VAKA'I TA'EFILIFILIMANAKO****34 CFR §300.514**

HAR §8-60-68

**'Aofangatuku 'oha tu'utu'u ni 'oha hopo**

Koe tu'utu'u ni kuo fakahoko 'iha hopo na'e fai ('o kau atu ki ai 'ae hopo fekau'aki moe ngaahi tu'utu'u ni 'oha tautea) 'oku aofangatuku ia, tukukehe ka koha fa'ahi pa'ati na'e kaumai ki he hopo ('a koe pe koe Potungaue) 'e malava kemo fai ha tohi tangi 'ihe taimi 'e 'omai ai 'ae tu'utu'uni aofangatuku ki ha hopo sivile, 'o hange 'oku faikiiki atu 'ihe 'ulu'i tohi koe ***Ngaahi hopo Sivile, 'okau ai 'ae vaha'a taimi na'e faile ai 'ae ngaahi hopo koia.***

**FAKAFANGAMALIE'I MOE VAHA'A TAIMI 'OE NGAHI HOPO PEA MO HONO TOE VAKAI'I****34 CFR §300.515**

HAR §8-60-69

Kuopau ke hanga 'e Potungaue 'o fakapapau'l 'e 'ikai toe tomui ange 'ihe 'aho tohimahina 'e 45 'osi ia 'ae 'osi 'oe vaha'a taimi koe 'aho tohimahina 'e 30 ke fai ai ha fakataha fealealeaki ***pe***, hange 'oku fakaikiiki atu 'ihe malumalu 'oe konga 'ulu'i tohi koe ***Feliliuaki kihe 'aho tohimahina 'e 30 koe vaha'a taimi fealealeaki***, 'o 'oua na'a toe tomui ange 'ihe 'aho tohimahina 'e 45 'osi ia 'ae 'osi 'ae vaha'a taimi na'e fai ai 'ae feliliuaki:

1. Kuo 'ausia ha tu'utu'u ni aofangatuku 'oe hopo; ***pea***
2. Koe tatau 'oe tu'utu'u ni aofangatuku kuo 'osi meili'i atu ia takitaha kihe ongo fa'ahi paati.

'E malava kihe 'ofisa faihopo kene 'oatu ha ngaahi toe fakalahi mavahe 'o ha taimi ke toe laka hake he 'aho tohimahina 'e 45 'oe vaha'a taimi 'oku fakaikiiki atu 'i 'olunga 'iha tohi kole meihe taha 'oe ongo fa'ahi paati ('a koe pe koe Potungaue). Ka toe 'oatu ha fakalahi kiha taha pe, 'e 'ikai ke toe laka hake ia he 'aho 'e 45. Ko hono fakakaukau'i 'oha fakalahi, 'e pau ke hanga 'ehe 'ofisa faihopo 'o fakakaukau'i 'ae ngaahi me'a ni:

1. 'Ae ngaahi me'a kovi tene uesia ha toe fakalahi 'oe taimi 'o hoko ai ha toe fakatatali 'oe ako 'ae tokotaha ako koe'uhi ko hono fakalahi;
2. Koe malava 'ehe fa'ahi paati na'e fai 'ae tohi kole 'o ta'ofi ke 'oua na'a fai ha tohi kole kihano fakalahi;
3. Kapau koe tohi kole fakalahi koe 'omai ia mei he tokotaha na'a ne faile 'ae hopo, koe tu'unga pe 'e malava 'ehe tokotaha faile 'o ma'u ha faingamalie fe'unga ke mateuteu kimu'a kene faile 'ae hopo;
4. Koe ngaahi me'a kovi tene uesia 'a hono faka'ikai pe ta'e tali 'oha tohi kole ke fai ha fakalahi;
5. Koe faka'amu 'ae IDEA 2004 and HAR 8-60 ke fakavave'i ha fakahoko 'oha ngaue faka'ofisi; pea

6. Ka hoko 'a hono fakangofua 'oha tohi kole ke fakalahi, pe tene hanga 'o kapui 'ae faka'amu 'ae lao kihe lelei moe fakafaingamalie ma'ae fa'ahi paati.

'E 'ikai ke hanga 'e 'ofisa faihopo 'o foaki atu ha fakalahi 'oha hopo, tukukehe ka 'omai ha 'uhinga malohi pe ko hano fakaha'ai 'oha faingata'a'ia lahi 'aupito.

'Oku fiema'u ia ke tali 'ehe 'ofisa faihopo 'ihe tohinima kihe taha kotoa pe na'a ne fai mai ha tohi kole ke fai ha fakalahi. Koe tohinima kotoa pe kuo pau ke fakakau atu kiai 'ae ngaahi faka'ilo kotoa pe 'oe tefito'i mo'oni pea moe ngaahi aofangatuku 'oe 'uhinga lelei 'oku fakahoko ai hano tukuatu. Koe tali kotoa pe kuo pau ke hoko ia koe konga 'oe ngaahi lekooti. 'O ka 'ai ha fakalahi na'e fakangofua'i pea tali, 'e fiema'u ia kihe 'ofisa hopo kene fokotu'u ha 'aho fo'ou kihe hopo pea fakahaa'i ia ke 'ilo'i kiai 'ae fa'ahi paati kotoa pe 'ihe tohinima 'oe 'aho koia.

Koe hopo kotoa pe kuo pau ke fakahoko pe fai ia 'ihe taimi pe feitu'u 'e matu'aki fakafaingamalie kiate koe pea ko ho'o tamasi'i.

'Oku 'ikai 'iai ha me'a ia 'ihe HAR 8-60 (HAR §§8-60-56 through 8-60-81) tene ta'ofi koe mei hono faile ha launga 'oku lolotonga mo'ua mavahe 'iha tefito'i 'uhinga mavahe mei he launga 'oku lolotonga mo'ua kou 'osi faile.

#### NGAAHI HOPO SIVILE, 'O KAUATU KIAI 'AE VAHA'A TAIMI 'E FAI AI HONO FAILE 'OE NGAAHI HOPO

##### 34 CFR §300.516

HAR §8-60-70

#### Fakalukufua

Ha fa'ahinga fa'ahi paati pe ('a koe pe koe Potungaue) 'oku 'ikai keke felotoi kihe ngaahi faka'ilo moe ngaahi tu'utu'uni aofangatuku 'oe hopo na'e moua ('o kau atu ki ai 'ae ngaahi hopo fekau'aki moe ngaahi tu'utu'u ni kihano tautea'i) 'oku 'iai ho'o totonu ke 'omai ha tohi launga sivile 'ihe fong faka'apa'apa kihe me'a na'e fakakouna ai 'oe hopo na'e mo'ua. Koe launga 'e malava ke 'omai ia kihe falehopo 'oha Siteite 'oku ne ma'usia 'ae ngaahi fakataputapui (ha falehopo 'oha Siteiti 'oku ne ma'u 'ae mafai ke fanongo ki he fa'ahinga keisi tatau pe) pe koe falehopo fakavahe 'oe Pule'anga 'Amelika 'o 'ikai tokangaekina kihe lahi 'oe ta'e fefakafiemale'aki.

#### Fakangatangata 'oe Taimi

Ha fa'ahinga fa'ahi paati ('a koe pe koe Potungaue) na'a ne 'omai 'ae launga 'e tuku atu 'ae 'aho tohimahina 'e 30 meihe 'aho na'e fai ai ha tu'utu'uni aofangatuku 'ae 'ofisa faihopo ke faile ha launga fakasivile.

#### Ngaahi tu'utu'u ni tanaki atu

'Iha fa'ahinga launga pe hopo sivile, koe falehopo:

1. 'Oku ne ma'u kotoa 'ae ngaahi lekooti 'oe ngaahi fakahokohoko fakaetimini;
2. Fanongoa 'ae ngaahi tefito'i mo'oni 'oku tanaki mai 'i ha'o tohi kole pe koe tohi kole 'ae Potungaue; pea
3. Fakakouna 'ene tu'utu'u ni aofangatuku mei he ngaahi uho moe kanokato 'oe ngaahi tefito'i mo'oni pea fakangofua ke tukuaange 'ae tu'utu'uni 'aofangatuku 'oe falehopo na'e taau mo fe'unga.

'Ihe malumalu 'oha ngaahi me'a totonu na'e hoko, ka tukuatu fakalao 'e malava ke kauatu 'ae totongi fakafoki 'oha totongi ako kiha 'apiako taau taha pea moha totongi fakafoki 'oha ngaahi sevesi fakaako.

### Fakangatangata pe Taputapui 'oe ngaahi falehopo fakavahe

Koe ngaahi falehopo fakavahe 'ae Pule'anga 'Amelika 'oku 'iai 'ae mafai ke ne pule'l 'ae ngaahi hopo kotoa pe na'e 'omai 'ihe malumalu 'oe Konga B 'oe IDEA 'o 'o 'ikai ke fai ha tokanga kihe lahi 'oe ngaahi alea.

### Koe lao 'oha langa

Hala'ataa 'ihe Konga B 'oe IDEA 'oku ne ta'ofi pe fakangatangata 'ae ngaahi totonu, ngaahi tu'utu'u ni, pea moe ngaahi faito'o 'oku malava ke ma'u atu 'ihe malumalu 'oe Konisitutone 'oe U.S. Konisitutone, koe Kau 'Amelika moe Ngaahi lao kihe kau Faingata'a'ia fakasino 'oe 1990, Taitolo V 'oe Lao Fakaakeake 'oe 1973 (Sekisoni 504), pe ngaahi lao kehe ki hono malu'i 'ae ngaahi totonu 'ae fanauako 'oku nau faingata'a'ia fakasino, tukukehe kimu'a ia ke faile ha hopo sivile 'ihe malumalu 'oe ngaahi lao 'o fekumi ke faka'ataa 'aia 'oku ma'u atu 'ihe malumalu 'oe Konga B 'oe IDEA, koe ngaahi tu'utu'u ni na'e humai 'oku fakaikiiki 'i 'olunga kuopau ke 'osi ia 'ihe taimi tatau na'e fakalahi ai 'o ka fiema'u kapau na'e faile 'ae hopo 'ehe fa'ahi paati 'ihe malumalu 'oe Konga B 'oe IDEA. 'Oku 'uhinga ia 'e malava keke ma'uatatu ha ngaahi faito'o 'ihe malumalu 'oe ngaahi lao 'oku oope atu 'o hange koia 'oku ma'u atu 'ihe malumalu 'oe IDEA, ka ko hono fakalukufua, ke ma'u ha fakanonga 'ihe malumalu 'oeo ngaahi lao kehe, kuopau keke 'uluaki ngaue'aki 'ae ngaahi founa faito'o faka'etimini 'ae 'oku ma'u atu 'ihe malumalu 'oe IDEA (hange., launga na'e humai; founa fealealea'aki; 'o kau atu kiai moe ngaahi fakataha fealealea'aki; ngaahi founa tu'utu'u ni hopo ta'e filifilimanako 'oku fakahumai) kimu'a ke 'alu fakahangatonu ia kiha falehopo.

### KO HONO FAKAHU ATU 'OE TOKOTAHA AKO LOLOTONGA 'OKU FAKATATALI KIIHA OLA 'OHA LAUNGA PE HA HOPO

#### 34 CFR §300.518

HAR §8-60-72

Tukukehe 'o hange 'oku fakaha atu 'i lalo 'ihe malumalu 'oe 'ulu' tohi 'oe **Ngaahi Tu'utu'u ni ki hano Tautea'i 'oha Fanauako 'oku Faingata'a'ia Fakasino**, 'ihe 'osi hono liatu 'oe launga kihe fa'ahi paati 'e taha, lolotonga ia 'ae vaha'a taimi 'oe founa fealealea'aki, pea lolotonga e tataki kihe tu'utu'u ni aofangatuku 'oha hopo ta'e filifilimanako, pe ha fakahinohino 'oha falehopo, tukukehe 'a koe moe Potungaue na'a mo felotoi ta'e toe veiveiua, kuopau ke nofo pe 'a ho'o tamasi'i/ta'ahine 'ihono feitu'u ako lolotonga.

Ka koe tohi launga na'e fakakau ai ha tohi kole ke 'uluaki fakahuatu kihe 'apiako fakapule'anga, ko ho'o tamasi'i, pea mo ho'o tohi fakamafai, kuopau ke fakahu atu ia kiha polokalama ako fakapule'anga kae 'ou ke kakato 'ae ngaahi hopo.

Ka koe tohi launga na'e fakakau atu kiai ha tohi kole kiha 'uluaki sevesi 'ihe malumalu 'oe Konga B 'oe IDEA kiha tokotaha ako 'oku lolotonga tatali ke fakahu atu mei hono fakahako atu 'ihe malumalu 'oe Paati C 'oe IDEA kihe Konga B 'oe IDEA pea 'oku 'ikai toe lava ia kihe ngaahi sevesi 'oe Paati C koe'uhina'e fakahu atu tu'o tolu 'ae tokotaha ako, 'oku 'ikai ke fiema'u ke hanga 'ehe Potungaue 'o 'oatu ha sevesi 'ihe Paati C na'e 'osi ma'u 'ehe tokotaha ako. 'O ka 'ilo'ia 'oku lava 'ae tokotaha ako 'ihe malumalu 'oe Konga B 'oe IDEA pea na'a ke

'omai ha tohi fakamafai ke ma'u 'e ho'o tamasi'i ha ngaahi ako makehe pe ngaahi sevesi tatau pehe 'ihe fuofuo taimi, kimua, tatali kiha ola 'oha hopo pe tu'utu'u ni, kuopau ke hanga 'e he Potungaue 'o 'oatu 'ae ngaahi ako makehe moe ngaahi sevesi tatau pehe 'aia 'oku 'ikai 'alea' (ae na'ake felotoi ki ai moe Potungaue).

'O ka na'e felotoi 'ae 'ofisa faihopo 'iha hopo pea mo koe koha liliu kiha feitu'u ke fakahu kiai ho'o tamasi'i 'oku taau mo fe'unga 'ia, ko hono fakahuatu kuopau ke fai ia 'o fakatatau moe feitu'u 'oku lolotonga ako ai 'a ho'o tamasi'i 'e 'iai ho'o tamasi'i lolotonga ia 'oku fakatatali kiha tu'utu'u ni aofangatuku 'oe hopo ta'e filifili manako pe koe tu'utu'u ni 'ae falehopo.

#### NGAAI MAHU'INGA TOTONGI 'AE KAU LOEA

34 CFR §300.517

HAR §8-60-71

#### Fakalukufua

'I ha fa'ahinga hopo pe hopo 'oku lolotonga fai na'e 'omai 'ihe malumalu 'oe Konga B 'oe IDEA, koe falehopo, 'i hono malohi pe mafai, 'e malava kene totongi atu 'ae ngaahi fakamole mahu'inga malie 'ae loea koe konga 'oe fakamole kiate koe, kapau teke ha mai pe (ikuna).

Koe'uhi koe faka'amu 'oe fakataha fealealeaki pea moe fefakalelei'aki koe faingamalie ia kihe matu'a pea moe Potungaue ke veteki 'ae ngaahi tefito'i palopalema pea fakahoko ha ngaahi felotoi kiha fealealeaki, koe kaumai 'ae loea kiha fakataha fealealeaki pea moe fefakalelei'aki 'oku 'ikai totonu ia kiha taha 'oe ongo fa'ahi paati. Ka ke fakakaukau ke hau pea kau mai ha loea kihe fakataha fealealeaki pea moe fakataha fefakalelei'aki, koe ho'o totongi kihe mahu'inga 'oe totongi 'oe loea 'e 'ikai malava ia ke toe totongi fakafoki pe fai 'ehe Potungaue 'ae fakamole koia.

'Iha fa'ahinga hopo pe hopo oku lolotonga fai na'e 'omai 'ihe malumalu 'oe Konga B 'oe IDEA, koe falehopo, 'i hono malohi pe mafai, 'e malava kene totongi atu 'ae ngaahi fakamole mahu'inga malie 'ae loea koe konga 'oe ngaahi fakamole kihe mahu'inga 'oku ngaue'aki 'ehe Kautaha Fakaako 'ae Siteiti, koe Potungaue, ke totongi ia 'e ho'o loea, ka koe loea: (a) faile 'ae launga pe keisi 'ae falehopo pea faka'ilo ia 'e he falehopo 'oku, ta'etokanga, ta'e'uhinga, pe ta'e 'iai hano fakakouna; **pe** (e) hoko atu ke toe faile ha faka'ilo 'osi ai hono 'osi fakahoko mahino mai koe faka'ilo na'e ta'etokanga, ta'e'uhinga, pe ta'e 'iai hano fakakouna; **pe**

'Iha fa'ahinga hopo pe hopo 'oku lolotonga fai na'e 'omai 'ihe malumalu 'oe Konga B 'oe IDEA, koe falehopo, 'i hono malohi pe mafai, 'e malava kene totongi atu 'ae ngaahi totongi mahu'inga malie 'oe loea koe kong 'oe ngaahi fakamole 'oe ngaahi totongi 'oku ngaue'aki 'ehe Kautaha Fakaako 'ae Siteiti, koe Potungaue, 'e totongi ia 'e koe pe ko ho'o loea, 'o kapau ko ho'o tohi kole kiha fai 'oha hopo pe koha keisi falehopo 'a mui ange na'e fakahoko atu ia 'iha taumu'a ta'e totonu, hange koe fakamanamana'l, ke hokosia ai ha ngaahi fakatuai ta'e 'uhinga, p eke toe hiki hange 'ae totongi 'oe hopo pe hoko 'oku lolotonga fai 'iha founa ta'e'uhinga.

#### Totongi 'oe ngaahi mahu'inga

'E totongi atu 'ehe falehopo 'ae ngaahi mahu'inga 'oe loea 'o fakatatau kihe ngaahi me'a ni:

1. Koe mahu'inga 'oe ngaahi totongi kuopau ke makatu'unga ia mei he mahu'inga 'oku ngaue'aki 'ehe komiuniti 'o e na'e fai ai 'ae hopo pe koe tu'utu'u ni na'e 'ohake ia 'o

fakatatau kihe fa'ahinga ngaue moe lahi 'oe sevesi na'e 'oatu. 'E 'ikai ngofua ke ngaue'aki ha ponasi pe ngaahi feliunga'aki 'ihono tanaki 'oe ngaahi mahu'inga ke totongi atu.

2. Koe ngaahi totongi 'ae Loea 'e 'ikai malava ke totongi atu ia pe totongi fakafoki atu 'oha ngaahi mahu'inga tatau 'iha hopo pe tu'utu'u ni 'ihe malumalu 'oe Konga B 'oe IDEA kihe fa'ahinga sevesi 'oku fakahoko 'ihe 'osi ha tohinima 'oha totongi tukupau kiate koe kapau:

- a. Koe mahu'inga na'e tuku atu na'e fai 'ia 'ihe vaha'a taimi 'oku fakaha'ai 'I he Lao 68 'oe Ngaahi Lao 'oe Pule'anga (Fetulolo) kiha Tu'utu'u ni Fakasivile pe, 'iha keisi 'oha hopo pe sivi'I pe toe vaka'I 'ihe levolo 'a Siteiti, 'iha fa'ahinga taimi pe lahi hake 'e 'aho tohimahima 'e 10 kimu'a ke fakahoko 'ae ngaahi tu'utu'u ni;
- b. Ka 'ikai tali 'ae mahu'inga na'e tukuatu 'ihe vaha'a taimi koe 'aho tohimahina 'e 10; **pea**
- c. 'O ka pehe 'ehe falehopo pe koe 'ofisa faihopo faka'etimini koe ngaahi ngaahi totongi atu kiate koe 'e 'ikai 'aonga ia kiate koe hange koe ngaahi totongi mahu'inga na'e fai kiai e feloti.

Ka'uma 'aki 'ae ngaahi fakangatangata pe taputapui, koe ngaahi totongi 'oe mahu'inga 'oe loea pea moe ngaahi mahu'inga tatau pehe 'e totongi atu ia kiate kapau na'a ke ta'e tali pea ke matu'aki tonuhia 'I hono ta'e tali e totongi mahu'inga na'e foaki atu kaite koe.

3. Ngaahi totongi 'e 'ikai ke malava ke totongi ia fakatatau kihe fakataha 'ae Timi 'ae IEP tukukehe kapau koe fakataha na'e fai ia koe ola 'oha tu'utu'u ni 'ae falehopo pe koha ngaue fakaetimini.

Ngaahi totongi 'e 'ikai malava ke totongi ia kiha founa fefakalelei'aki 'o hange 'oku fakaikiiki atu 'ihe malumalu 'oe 'ulu'i tohi 'oe **Fefakalelei'aki**.

Koe fakataha fealealea'aki, 'o hange 'oku fakaikiiki atu 'ihe malumalu 'oe 'ului tohi 'oe **Founa fai 'oha Fealealea'aki**, 'e 'ikai faakhoko ia ke fakafaingofua'aki 'ae fakataha 'o ha hopo faka'etimini pe koe ngaue 'ae falehopo kihe taumu'a ke ma'u ai 'ae ngaahi totongi 'ae loea 'ihe ngaahi fakahinohino ni.

Tukuhifo 'ehe fale hopo, ke fakapotopoto, 'ae mahu'inga 'oe loea ke totongi atu 'ihe malumalu 'oe Part B of IDEA, 'o ka 'ilo kiai 'ae falehopo:

1. 'A koe, pe ko ho'o loea, lolotonga 'oku fai ha hopo pe koha launga, matu'aki ta'e'uhinga 'o fakatuai'i 'ae ola faka'osi 'oha feveteaki 'oha ta'efefakafiemalie'aki;
2. Koe mahu'inga 'oe totongi 'oe loea tukukehe ka na'e fakamafa'i, 'oku matu'aki ta'e'uhingaia pea laka hake ia he mahu'inga totongi fakahoua 'oku ngaue'aki fakalukufua 'ehe kominiuti 'iha sevesi tatau 'ehe kau loea 'oku nau ma'u 'ae fa'ahinga 'ilo tatau, honau ongoongoa, pea mo 'enau taukei ngaue;
3. Koe taimi na'e fakamoleki pea moe ngaahi sevesi fakalao na'e ngaue'aki na'e lahi hake ia he taimi totonu ke ngaue'aki ki he fa'ahinga launga pe hopo natula tatau; **pe**
4. Koe loea 'oku ne fakafongfa'i koe na'e 'ikai kene 'omai kihe Potungaue 'ae ngaahi inifomeisoni totonu kihe tohikole fakatokanga na'e fai 'o hange 'oku fakaikiiki atu 'ihe 'ulu'i tohi 'oe **Fakahoko 'oha Launga**.

Tukukehe, 'e malava ke hanga 'ehe falehopo 'o 'ikai tukuhifo 'ae ngaahi totongi kapau 'e 'ilo'l 'ehe falehopo na'e hanga 'ehe Potungaue 'o ngaue'aki ta'e ha 'uhinga ke fakatuai ha fealealeaki 'oha hopo pe ngaahi tu'utu'u nip e na'e 'iai ha maumaulao 'ihe malumalu 'oe ngaahi malu'i 'oe ngaahi tu'utu'u ni 'ihe fakahinohino 'oe Konga B 'oeIDEA.

## NGAAHI TU'UTU'U NI 'IHA TAIMI 'E TAUTEA'I AI HA FANAUAKO 'OKU NAU FAINGATA'A'IA FAKASINO

## MAFAI 'OE TOKOTAHA NGAUE 'OE APIAKO

34 CFR §300.530

HAR §8-60-75

## Tu'utu'u ni aofangatuku 'o fakatatau kihe keisi taau taha

Koe tokotaha ngaue 'ae apiako tene matu'aki fakakaukau'i lelei 'ae ngaahi to'onga makehe 'o fakatatau kihe keisi takitaha 'ihe taimi 'o ka fakakaukau'l ai pe kuo taimi ke fai ha liliu 'oha feitu'u, fai 'o fakatatau kihe ngaahi fiema'u fekau'aki moha tautea, pe 'oku taau ia moha tokotaha faingata'a'ia fakasino 'oku ne maumau'l e ngaahi lao (kouti) 'ae 'ulungaanga 'oe fanauako.

## Fakalukufua

Kihe tu'unga kuo nau 'osi fakahoko ha ngaahi tautea kihe fanau ako 'oku faingata'a'ia fakasino, koe tohotaha ngaue 'ae ako tene malava, 'o 'ikai toe laka hake he **ngaahi 'aho ako** hokohoko, fakamavahe'i ha tokotaha ako 'oku faingata'a'ia fakasino 'oku ne maumau'i 'ae ngaahi lao 'oe 'ulungaanga 'oe apiako mei hono feitu'u kiha feitu'u fakaako fakataimi, pe ha feitu'u kehe, pe ko hono tuli pe fakamalololo'i meihe ako.

'Ihe taimi pe kuo fakamavahe'i ai ha tokotaha ako 'oku faingata'a'ia fakasino mei feitu'u 'oku lolotonga 'iai 'o 'au hake kihe 'aho ako 'e 10 'ihe ta'u fakaako tatau pe, kuopau ke hanga 'ehe Potungaue, lolotonga ha taha 'oe ngaahi 'aho na'e fakamavahe'i ai 'ihe ta'u ako koia, 'oatu ha ngaahi sevesi ke tatau moe lahi 'oe fiema'u 'ihe malumalu 'oe konga 'ulu'l tohi 'oe **Ngaahi Sevesi**. Ngaahi fakamavahe'i 'o laka hake he 'aho hokohoko 'e 10 'ihe ta'u fakaako tatau, koe liliu ia 'o ha feitu'u (vakai kihe 'ulu'i tohi 'oe **Liliu 'oha feitu'u koe 'uhinga koha tautea**).

## Tanaki atu kihe mafai

Ka koe 'ulungaanga na'a ne maumau'i 'ae lao 'oe 'ulungaanga 'oe fanauako 'oku 'ikai koha fakakouna ia 'ehe faingata'a'ia fakasino 'oe tokotaha ako (vakai kihe konga 'ulu'i tohi 'oe **Tu'utu'u ni aofangatuku 'oha fakakouna**) pea koe tautea na'e fokotu'u mai ki hono fakamavahe'i 'e laka hake ia ha 'aho ako 'e 10 hokohoko 'oe ta'u fakaako, koe tokotaha ngaue 'ae apiako 'e malava kene ngaue'aki 'ae ngaahi tu'utu'u ni kiha tautea kihe tokotaha ako 'oku faingata'a'ia fakasin 'ihe 'ulungaanga tatau pea moe vaha'a taimi tatau 'e ngaue'aki kihe fanauako 'oku 'ikai kenau faingata'a'ia fakasino, tukukehe ka 'oku 'oatu 'ehe apiako 'ae ngaahi sevesi kihe tokotaha ako 'o hange 'oku fakaikiiki atu 'ihe malumalu 'oe **Ngaahi Sevesi**. Koe Timi IEP 'ae tokotaha ako 'oku 'akinautolu kenau fakakaukau'i ha feitu'u fakaako kihe ngaahi sevesi koia koe fa'ahinga sevesi he taimi malolo.

'E malava kiha tokotaha ngaue 'ae Apiako kene fakahoko ha fakamavahe'i (vakai kihe fakaikiiki 'oku ha atu 'i lalo) 'a ha tokotaha ako 'oku faingata'a'ia fakasino mei feitu'u 'oku lolotonga 'iai 'ae tokotaha ako 'e 'au kihe 'aho ako hokohoko 'e 10 fakatatau kihe HAR Vahe 19 (HAR §8-19-7). Ka fakamavahe'i koe'uhi koha palopalema, fakataha'i pea moe ngaahi 'aho kuo 'osi 'oha tautea ke fakamalolo'i pe fakamavahe'i, 'o laka hake he 'aho ako 'e 10, koe palopalema hono fakamavahe'i 'e pau ke fakakonisitutone 'ae liliu 'oha feitu'u kapau koe fakamavahe'i koha fakakonisitutone 'oha 'ulungaanga tatau koe'uhi:

1. Koe 'ulunganga 'oe tokotaha ako 'oku matu'aki tatau ia moe 'ulunganga 'oe tokotaha ako 'ihe me'a tatau na'e hoko kimu'a pea hoko pe ola ai hano matu'aki fakamavahe'i; pea
2. Koe toe tanaki mai 'oha ngaahi mo'oni me'a, hagne koe loloa 'oe taimi kotoa pe 'e fai ai ha fakamavahe, koe lahi 'oe taimi na'e fakamavahe'i ai 'ae tokotaha ako, hange koe ha hono va mama'o'aki 'oe fakamavahe kotoa pe meihe feitu'u e taha kihe kihe feitu'u 'e taha.

Koha palopalema ke fai hano fakamavahe'i 'e fakatatau ia moe tu'utu'u ni 'oe HAR §8-19-7, 'o kau atu kiai moe totonu 'ae tokotaha ako ke toe foki 'o ma'u ako 'ihe vave taha ke fakamavahe'i ai 'o fakatatau kihe HAR §8-19-7 (a) ka 'ikai ke toe fiema'u.

"Fakamavahe" 'oha palopalema" 'oku 'uhinga ia ki hono fakamavahe'i fakavavevave'i 'oha tokotaha ako meihe apiako 'iha founa fakatu'utamaki koe'uhi koe to'onga 'ulungaanga 'oe tokotaha ako na'e fakamahino'i mai 'e hoko ia koe fakamanamana kihe'ene mou'i pea moe ni'ihi kehe, pe koe tokotaha ako na'e fu'u matu'aki fakatupu moveuveu ke tupunga ai hano fakamavahe'i 'iha founa fakavavevave 'oe tokotaha ako ke malu'i 'ae ngaahi totonu 'oe tamaiki ako kehe ke hoko atu 'enau ako tauataina mei ha fa'ahinga fakamoveuveu.

#### Ngaahi sevesi pe ngaue

Koe Potungaue 'e malava kenau 'oatu ha ngaahi sevesi tatau pe kihe tokotaha ako 'oku faingata'ia fakasino pea moe tokotaha ako 'oku 'ikai faingata'a'ia fakasino kuo fakamavahe'i mei hono feitu'u ako lolotonga 'iha **'aho ako 'e 10 pe toe si'i ange** 'oe ta'u fakaako koia. 'E malava ke 'oatu kihe tokotaha ako ha founa fakaako makehe (hange koe ako mei api, ngaahi poloseki, ngaahi ngaue fakakalasi) pea moe ngaahi sevesi 'e malava ke 'oatu 'ihe vaha'a taimi malolo 'ihe founa pe feitu'u fakaako mo'oni..

Koe tokotaha ako 'oku faingata'a'ia fakasino kuo fakamavahe'i mei he feitu'u 'oku ako lolotonga ai **'o laka hake he 'aho ako 'e 10 'ihe ta'u ako** pe ko 'ene ngaahi to'onga 'ulungaanga na'e 'ikai fakakouna ia mei he'e faingata'a'ia fakasino (vakai kihe kongu 'ulu'i tohi 'oe **Tu'utu'u ni aofangatuku 'oha fakakouna**) pe na'e fakamavahe'i koha ngaahi 'uhinga mavahe (vakai kihe kongu 'ulu'i tohi 'oe **Ngaahi 'uhinga mavahe**) kuopau:

1. Hoko atu ke ma'u ha ngaahi sevesi fakaako ('oku ma'u atu 'ihe FAPE) ke fakafaingofua kihe tokotaha ako ke hoko atu 'ene kau kihe ngaahi polokalama ako fakalukufua, neongo 'oku 'iha feitu'u kehe ('e hoko ia koha feitu'u fakaako makehe 'ihe lolotonga 'oe vaha'a taimi malolo), ke malava kene 'ausia 'a 'ene taumu'a fakaako na'e fakaha'ai 'e tokotaha ako 'I he'ene IEP; **pea**
2. Koha asesimeni faka'ulunganga 'e ngaue, pea moe ngaahi sevesi talifaki faka'ulungaanga pea moe ngaahi feliliuaki, 'aia na'e fa'u ke ne feau 'a hono maumau'i 'oe ngaahi 'ulungaanga ke 'oua na'a toe hoko ha me'a tatau.

'Iha 'osi 'a hono fakamavahe'i 'oe tokotaha ako 'oku faingata'a'ia fakasino mei hono feitu'u lolotonga 'ihe **'aho ako 'e 10** 'oe ta'u fakaako koia, pea **kapau** koe fakamavahe'i lolotonga koe **'aho ako 'e 10** hoko atu ai pe si'isi'i hifo **pea** 'o kapau koe fakamavahe'i na'e 'ikai liliu 'ae feitu'u (vakai kihe faka'uhinga 'i lalo), **koe** tokotaha ngaue 'ae apiako, 'ihe'ene ma'u fale'i mei taha 'oe kau faiake 'oe tokotaha ako, tene malava ke fakakaukau'i kihe lelei taha 'ae sevesi 'oku fiema'u ke ngaue'aki 'ehe tokotaha ako kene malava ke hoko atu pe kauatu kihe ngaahi polokalama fakalukufua 'ae ako, neongo 'oku 'iha feitu'u kehe, ke malava kene 'ausia 'ae ngaahi taumu'a na'e fakahoko 'ehe tokotaha ako 'ihe'ene IEP.

Ka koe fakamavahe'i ke liliu 'oe feitu'u (vakai kihe 'ulu'i tohi 'oe **Liliu 'oe feitu'u koe'uhi koha Ngaahi Tautea ke fakamavahe'i**), koe Timi IEP 'ae tokotaha ako tenau fakakaukau'i 'ae ngaahi sevesi fe'unga mo taau ke fakafaingofua'i 'ae tokotaha ako ke hoko atu pe kauatu kihe ngaahi polokalama ako fakalukufua, neongo koe feitu'u kehe (koha feitu'u fakaako makehe lolotonga 'ae taimi malolo), pea ke malava kene 'ausia 'ae ngaahi taumu'a na'e fakahoko 'ehe tokotaha ako 'ihe'ene IEP.

Ka koe fakamavahe'i 'oku laka hake he 'aho hokohoko 'e 10 'ihe ta'u fakaako tatau pea koe fakamavahe'i koha palopalema, **koe** tokotaha ngaue 'ae apiako, 'I he'ene ma'u fale'i mei ha taha 'oe kau faiaki 'ae tokotaha ako, tene fakakaukau'i kihe lelei taha pe koe ngaahi sevesi ha 'e fiema'u ke fakafaingamalie'i 'aki e tokotaha ako ke hoko atu pe kaumai kihe polokalama ako fakalukufua, neongo koha feitu'u kehe, pea ke malava kene 'ausia 'ae ngaahi taumu'a na'e fakahoko 'ehe tokotaha ako 'ihe'ene IEP.

### Fakakouna 'oha Tu'utu'u ni aofangatuku

'Ikai lau kiai ha fakamavahe'i koe'uhi koha palopalema, 'ihe vaha'a taimi koe **'aho ako 'e 10** 'oha tu'utu'u ni aofangatuku ke liliu ha feitu'u 'e tuku atu ki ai ha tokotaha ako 'oku mahaki'ia fakasino koe'uhi ko hano maumau'i 'oe lao 'ae 'ulungaanga 'oe fanauako, koe Potungaue, 'a koe, pe koe kau memipa 'oe Timi IEP ('e fakakaukau'i 'e koe pe koe Potungaue) kuopau ke vaka'i 'ae ngaahi inifomeisoni kotoa pe 'e fekau'aki moe faile 'ae tokotaha ako, 'o kau atu kia ai moe IEP 'ae tokotaha ako, fa'ahinga faka'uto'uta 'aha faiako, pe kohano toe 'omai pe 'e koe ha fa'ahinga toe inifomeisoni 'e kaunga moia:

1. Kapau koe 'ulungaanga na'e fahafehu'ia na'e fakatupunga ia, pe 'iai ha'ane matu'aki felave'i hangatonu mor mahaki'ia fakasino 'ae tokotaha ako; **pe**
2. Kapau koe 'ulungaanga na'e fakafehu'ia koe ola hangatonu ia 'ae tonounou 'ae Potungaue 'i hono feliliuaki 'oe IEP 'ae tokotaha ako.

Kapau koe Potungaue, ko koe, pea moe kau memipa totonu 'oe Timi IEP 'ae tokotaha ako na'a mou pehe na'e 'ikai ha taha 'oe ngaahi me'a ni na'e ma'u, kuo pau ke hoko 'ae 'ulungaanga 'o pehe na'e fakakounga.

Kapau koe Potungaue, ko koe, pe koe kau memipa totonu 'oe Timi IEP 'ae tokotaha ako na'a nau pe koe 'ulungaanga na'e fakafeu'ia koe koe fakatupunga hangatonu ia mei he tonounou 'ae Potungaue ke feliliuaki 'ae IEP, koe Potungaue kuopau kenau fai he vave taha ha founa pe fakakakato 'aki e tonounou.

### Ko hono tukuaki'i koe 'ulungaanga fai 'oe tokotaha ako koe fakakouna 'e he'ene faingata'a'ia fakasino

Kapau koe Potungaue, ko koe, pea moe kau memipa totonu 'oe Timi IEP na'a mou pehe pe tukuaki'i koe ulungaanga na'e fai koe fakakouna 'ehe faingata'a'ia fakasino 'ae tokotaha ako, kuopau ke fai 'ehe timi 'ae taha 'oe me'a ni:

1. Fai ha ha asesimeni 'oha ngaahi ulungaanga 'oku ngaue pe toe sai ange, tukukehe kapau na'e 'osi fai 'ehe Potungaue ia ha asesimeni ha ngaahi ulungaanga 'e ngaue pe toe sai ange kimu'a ia he 'ulungaanga na'a ne fakatupunga ai ke fai 'ae liliu, pea fai ha feliliuaki ki he palani 'oha 'ulungaanga talifaki 'o ka fiema'u kihe tokotaha ako; **pe**
2. Ka na'e 'osi fa'u ha palani kihe 'ulungaanga talifaki, vaka'i 'ae palani 'oe 'ulungaanga talifaki pe, liliu ia, 'o ka fiema'u, ke ne fakamahino'i 'ae ulungaanga.

'Oua na'a hange 'oku fakaikiiki atu 'i lalo 'ihe konga 'ulu'i tohi 'oe ***Ngaahi me'a pe 'ulungaanga makehe***, kuopau ke hanga 'ehe Potungaue 'o fakafoki 'a ho'o tamasi'i kihe feitu'u na'e fakamavahe'i mei ai, tukukehe kapau ko koe moe Potungaue temo felotoi ke liliu 'ae feitu'u koe konga ia hono liliu 'oe palani'oe 'ulungaanga talifaki.

### **Ngaahi me'a pe 'ulungaanga makehe**

Tautau ai pe pe na'e 'ikai koe 'ulungaa koe fakakounga 'e he mahaki'ia fakasino 'a ho'o tamasi'i, 'e malava ke hanga 'ehe tokotaha ngaue 'ae 'apiako 'o fakamavahe'i 'ae tokotaha ako kiha feitu'u fakaako 'ihe vaha'a taimi malolo ('e fakakaukau'ia 'ehe Timi IEP 'ae tokotaha ako) 'o 'oua na'a toe laka hake he 'aho ako 'e 45, kapu ko ho'o tamasi'i:

1. Na'a ne to'o ha me'atau (vakai ki hono fakaikiiki 'i lalo) ki he ako pe na'e 'iai ha'a ne me'a tau 'ihe 'apiako, 'ihe naunau pe ngaahi 'elia 'oe 'apiako, pe koha fakafeohi 'ae ako 'ihe malumalu 'oe mafai 'oe Potungaue;
2. Fai 'ihe 'ilo'ilo pau pe ngaue'aki ha ngaahi faito'o kona tapu (vakai kihe fakaikiiki 'i lalo), pe fefakatauatu pe feinga ke fakatauatu 'ae ngaahi faito'o kona 'oku ne pule'i 'ae sino (vakai kihe fakaikiiki 'oku ha atu 'i lalo), lolotonga 'oku 'ihe ako, pe 'iha naunau pe ngaahi 'elia pe feitu'u 'oe 'apiako, pe koha fakafeohi 'ae apiako 'ihe malumalu 'oe mafai 'oe Potungaue; **pe**
3. Fai ha fakalavea lahi kihe sino (vakai kihe fakaikiiki 'oku ha atu 'i lalo) kiha tokotaha ke lolotonga 'ihe ako, pe 'iha naunau pe ngaahi 'elia 'oe apiako, pe 'iha katoanga fakafeohi 'oe 'apiako 'ihe malumalu 'oe mafai 'oe Potungaue.

### **Ngaahi 'UHINGA**

*Ngaahi me'a 'oku ne pule'i hotau sino* ko hono ngaahi 'uhinga kiha faito'o kona tapu pe ngaahi me'a 'oku fakaikiiki atu 'i he malumalu 'oe ngaahi taimi tepile I, II, III, IV, pe V 'i he sekisoni 202(c) 'oe Lao kihe Me'a 'oku ne Pule'i hotau sino (21 U.S.C. 812(c)). "Me'a 'oku ne Pule'i hotau sino" 'oku kau atu foki kiai moe ngaahi faito'o kona tapu pe ngaahi me'a 'oku fakaikiiki 'ihe I kihe V 'ihe Vahe 329, Hawaii Revised Statutes, Uniform Controlled Substances Act.

*Faito'o kona tapu 'oku tapu* 'oku 'uhinga ia kihe me'a 'oku ne pule'i'aki hotau sino; ka 'oku 'ikai 'uhinga ia kiha fa'ahinga me'a 'oku ne pule'i hotau sino 'oku ma'u fakalao pe ngaue'aki 'ihe malumalu 'oe pule mafai 'oha tokotaha ma'u laiseni fakapalofisinale kihe tokanga'I 'oe mo'ui pe 'oku ngaue'aki 'iha fa'ahinga mafai kehe 'ihe malumalu 'oe Lao pe malumalu 'o ha fa'ahinga tu'utu'u ni 'oe Lao 'oe Pule'anga Fetulolo. 'A e 'oku fakamatala'I koe ngaahi faito'o kona tapu 'oku ta'e fakalao hange koe ngaahi faito'o, pe kohono ma'u pe tauhi, tufuaki atu, huhu, ngaohi, ngaue'aki, fakatau atu pe fe'ave'aki, 'aia 'oku tapu'i 'ihe malumalu 'oe vahe 329, 'oe Hawaii Revised Statutes pea moe Vahe 712, konga IV, 'oe Hawaii Revised Statutes.

*Fakalavea lahi kihe sino* 'oku 'uhinga ia kihe 'uhinga ko hono matu'aki falavea'i lahi ha taha 'ihe malumalu 'oe palakalafi (3) 'oe konga sekisoni (h) 'oe sekisoni 1365 'oe taitolo 18, Koouti 'oe Pule'anga 'Amelika Fakatahataha.

*Me'atau* ko hono 'uhinga kihono 'oatu 'oe fo'i lea koe "me'atau fakatu'utamaki" 'ihe malumalu 'oe palakalafi (2) 'oe 'uluaki konga sekisoni (g) 'oe sekisoni 930 'oe taitolo 18, 'oe Koouti Pule'anga 'Amelika Fakatahataha. 'A ia 'oku hanga 'ehe HAR 8-19 'o fakamatala'i koe "me'atau fakatu'utamaki" koe konga 'oha me'a tau na'e ngaohi pe pea ko hono taumu'a kene fakalavea lahi kiha sino pe hokosia ai ha mate. Ngaahi fakataataa 'oe me'a tau koia 'o kau atu ki ai pea 'ikai fakangatangata kihe fa'ahinga heletui koe dirk na'e ngaue lahi'i aki 'ehe kau

Sikotisi), hele tui nounou koe teekaa, koe hele hange ha pepe, koe hele 'oku kamosi hono mata'i peleti, koe me'atau masila 'oku nounou pea 'ufi'ufi 'aki 'ae leta lanu 'uli'uli pea ngaue'aki kihe me'atau 'oku ui koe blackjack, koha konga'i ukamea ke ngaue'aki ki hono fana'i, bill, 'ukamea knuckles, pe koha toe fa'ahinga me'a tau pe kene fakatupu ha fakalavea lahi kihe sino pe hoko ai ha mate.

### Talaatu pe Fakahoko atu

'I he 'aho na'e aofangatuku ai 'ae tu'utu'u ni 'ae Potungaue ke fai ha fakamavahe pe liliu ha feitu'u ki ho'o tamasi'i koe 'uhi ko hono maumau'i 'ae lao kihe 'ulungaanga 'oe fanau ako, kuo pau ke hanga 'ehe Potungaue 'o talaatu pe fakahoko atu kiate koe 'a 'enau tu'utu'u ni aofangatuku, pea 'oatu kiate koe 'ae fakatokanga kihono malu'i 'oe ngaahi tu'utu'u ni.

### LILIU 'OHA FEITU'U NOFO'ANGA KOE'UHI KO HA TAUTEA KE FAKAMAVAHE'I

#### 34 CFR §300.536

HAR §8-60-81

Ko hono fakamavahe'i 'a ho'o tamasi'i 'oku faingata'a 'ia fakaesino mei feitu'u 'oku lolotonga ako ai 'a ho'o tamasi'i koha **liliu kihe feitu'u** kapau:

1. Ko hono fakamavahe'i 'e laka hake ia he 'aho ako hokohoko 'e hongofulu 10; **pe**
2. Ko hano fakamatoato 'oe fakamavahe'i 'e fe'unga ia moe 'aho ako 'e hongogulu 10 'i ha ta'u fakaako e taha.

### FAKAKAUKAU'I 'OHA FEITU'U MALU

#### 34 CFR § 300.531

HAR §8-60-76

Koe Timi IEP tenau fakakaukau'i ha feitu'u malu ki hono ngaahi fakamavahe'i ha fa'ahinga founga fakaako makehe 'i he lolotonga 'oe vaha'a taimi malolo 'aia koe **ngaahi liliu ki hono fakamavahe'i atu**, pea moe ngaahi fakamavahe'i 'oku 'ihe malumalu 'oe konga 'ulu'i tohi 'oe **Tanaki mai 'o ha mafai** pea moe **Ngaahi 'uhinga makehe**.

### TOHI TANGI

#### 34 CFR § 300.532

HAR §8-60-77

### Fakalukufua

'E malava keke faile ha fakahokohoko 'o ha launga (vakai'i 'ae 'ulu'i tohi 'oe **Ngaahi Tu'utu'u ni 'o ha fakahokohoko 'o ha Launga**) ke fai ha tohi kole kiha fakahokohoko 'o ha hopo kapau na'a ke ta'e fiemalie kiai;

1. Koe tu'utu'u ni fekau'aki moe fakamavahe'i pe fakahu atu 'e fai 'ia 'i he malumalu 'oe ngaahi fakahinohinoi 'oha tautea; **pe**

2. Ko hono tu'utu'u ni aofangatuku 'oha fakakouna 'anga 'oku fakaikiiki atu ia 'ihe kongā 'ulu'i tohi koe **Koe tu'utu'u ni aofangatuku 'oha makutu'unga'anga.**

'E malava ke hanga 'e he Potungaue 'o faile ha fai 'oha launga (vakai ki he 'ulu'i tohi koe **Ngaahi tu'utu'u ni ki hano fai 'oha Launga**) ke fai ha tohi kole ki hano fai 'o ha hopo kapau na'e 'iai 'ae ngaahi tui ko hono tuku 'a ho'o tamasi'i 'ihe feitu'u tatau pe na'e hange hange na'e tupunga ia meihe ola 'oha lavea na'e hoko kiho'o tamasi'i pe kiha ni'ihī kehe.

### Mafai 'oe 'ofisa faihopo

Ko ho 'ofisa faihopo 'oku ne ma'u 'ae ngaahi fiema'u 'oku fakaikiiki atu 'i he malumalu 'oe kongā 'ulu'i tohi koe **Ofisa faihopo ta'efilifilimanako** kuopau kene fakahoko 'ae hopo 'oku fai pea tala moe tu'utu'u ni aofangatuku. Koe 'ofisa faihopo tene malava ke:

1. Fakafoki 'a ho'o tamasi'i faingata'a'ia fakasino ki he feitu'u na'e fakamavahe'i mei ai 'a ho'o tamasi'i, kapau na'e pehe 'ehe 'ofisa faihopo ko hono fakamavahe'i na'ane maumau'i 'ae ngaahi fiema'u 'oku fakaikiiki atu 'i he malumalu 'oe 'ulu'i tohi koe **Mafai 'oe tokotaha ngaue 'ae ako**, pe koe 'ulungaanga 'a ho'o tamasi'i na'e fakakouna ia mei he faingata'a'ia fakasino 'a ho'o tamasi'i; pe
2. Fakahoko 'oha liliu ki he feitu'u 'oku 'iai 'a ho'o tamasi'i 'oku faingata'a'ia fakasino kiha feitu'u mavahe pe fakapotopoto ange fakaako lolotonga e vaha'a taimi malolo 'o 'oua 'e toe laka hake he 'aho ako 'e 45 kapau koe 'ofisa fai hopo na'a ne pehe ko hono tauhi 'ae feitu'u tatau ki ho'o tamasi'i 'e ngalingali 'e hoko ia koha fakalavea kiho'o tamasi'i pe kiha ni'ihī kehe.

Koe ngaahi tu'utu'u ni 'oe hopo 'e ngalingali me'a tatau pe, kapau 'e tui 'ae Potungaue ko hono fakafoki 'o ho'o tamasi'i kihe feitu'u na'e 'uluaki 'iai 'e ngalingali ke hoko ia koha fakalavea ki ho'o tamasi'i pe koe ni'ihī kehe.

'O tatau ai pe pe ko koe pe koe Potungaue na'a mo faile ha launga totonu ke tohi kole ha hopo, koe hopo kuopau ke fai ia 'o fakatatau kihe ngaahi fiema'u 'oku fakaikiiki atu 'ihe malumalu 'oe 'ulu'i tohi 'oe **Ngaahi tu'utu'u ni ha launga founa totonu, Ngaahi hopo fekau'aki moe ngaahi Launga kiha Founa Totonu**, tukukehe 'ae ngaahi me'a ni:

1. Kuopau ke fai 'ehe Potungaue hano 'alea'l ke fakahoko ha hopo fakavavevave, 'aia kuo pau ke fakahoko 'ihe vaha'a taimi koe 'aho ako 'e **20** meihe 'aho na'e fakahuatu ai 'ae tohi kole kihe hopo pea mo hono faile'i pea kuopau ko hono ola mei ha tu'utu'uni aofangatuku na'e fakahoko 'i he vaha'a taimi koe 'aho ako 'e **10** meihe 'osi 'ae hopo.
2. Tukukehe ko koe pea moe Potungaue na'amo felotoi 'ihe tohinima ke to'o 'aho'o mo totonu ki ha fakataha, pe felotoi ki ha founa fefakalelei'aki, koe fakataha fealealea'aki kuopau ke fakahoko ia 'ihe vaha'a taimi koe 'aho tohinima mahina 'e **7** meihe taimi na'e ma'u ai 'ae tohi fakatokanga 'oe launga oku fakahokohoko. Koe hopo 'e malava ke kamata ia tukukehe ka koe tefito'i me'a kuo 'osi feveteaki ia 'iha felotoi 'ae ongo fa'ahi paati 'ihe vaha'a taimi koe 'aho tohimahina 'e **15** meihe ma'u 'oe ngaahi launga na'e fakahumai.
3. Koe vaha'a taimi ki hono fakaha'ai 'o ha tefito'i mo'oni pe koe ngaahi vaka'i fakasino pe faka'atamai 'e malava ke si'isi'i hifo ia he ngaahi pisinisi 'e 5 pea kuopau ke fakahoko ia 'e he 'ofisa faihopo ihe fai 'oe konifelenisi kimu'a 'ae hopo.

'A koe pe koe Potungaue 'e malava kemo fai ha tohi tangi fekau'aki moe tu'utu'u ni aofangatuku 'i he founa fakavavevave ma'ae hopo 'ihe taimi tatau hange koe ngaahi tu'utu'u ni aofangatuku tatau 'ihe ngaahi hopo kihona founa totonu (vakai kihe 'ulu'i tohi 'oe **Tohi Tangi**).

---

**FAKAHU ATU LOLOTONGA 'OHA NGAHI TOHI TANGI****34 CFR §300.533**

HAR §8-60-78

Ka hoko, 'o hange koia 'oku fakaikiiki atu 'i 'olunga, 'a koe pe koe Potungaue na'a mo faila 'ae launga 'oku lolotonga fakahokohoko fekau'aki moe ngaahi tefito'i 'uhinga 'oha tautea, kuopau ke hanga 'e ho'o tamasi'i (tukukehe ka na'a ke felotoi kiai 'a koe pea moe Potungaue ) 'o kei nofo pe 'ihe feitu'u fakaako fakataimi lolotonga 'oku tatali kihe tu'utu'u ni aofangatuku mei he 'ofisa faihopo, pe kae'oua kuo 'osi 'ae vaha'a taimi na'e fakamavahe'i ai na'e 'oatu ki ai pea hange 'oku fakaikiiki atu he malumalu 'oe 'ulu'i tohi 'oe **Mafai 'oe Tokotaha Ngaue 'ae Apiako**, ko fe 'iate kinaua 'e mu'aki hoko.

---

**NGAAHI MALU'I MA'AE FANAU AKO 'OKU TE'EKI KENAU LAVA KE MA'U 'AE AKO MAKEHE PE KOE NGAHI SEVESI TATAU MOIA.****34 CFR §300.534**

HAR §8-60-79

**Fakalukufua**

'O kapau 'oku te'eki ke fakapapau'i pe 'oku lava 'a ho'o tamasi'i ki he ako makehe pe ngaahi sevesi tatau moia pea maumau'i 'ae kouti ki he 'ulungaanga 'oe tokotaha ako, ka na'e 'ilo ki ai 'ae Potungaue ('o hange 'oku fakaikiiki atu 'i lalo) kimu'a ia kihono 'ulungaanga na'e 'omai 'aki ke fai 'aki hano tautea'i, pea ko ho'o tamasi'i koe tokotaha ako 'oku ne faingata'a'ia fakasino, pea 'e malava ke hanga 'e ho'o tamasi'i 'o ngaue'aki 'ae ngaahi totonu ko'eni kihono malu'i ia 'oku fakaikiiki atu 'i he fakatokanga ni.

**Makatu'unga 'ihe 'ilo kihe ngaahi tefito'i mo'oni 'oha tautea**

Koe Potungaue tenau fakapapau'i 'oku 'iai 'enau 'ilo ki ho'o tamasi'i koe tokotaha ako 'oku 'iai hono faingata'a'ia fakasino kapau, kimu'a ia ki hono 'omai 'oha 'ulungaanga lolotonga 'oku fakahoko 'o ha tautea.

1. Na'a ke fakahaa'i 'i he tohinima 'a ho'o tokangaekina ki he supavaisa pe koe tokotaha ngaue faka'ofisi 'ae 'apiako 'a ho'o tamasi'i, pe ki he faiako 'a ho'o tamasi'i, ko ho'o tamasi'i 'oku ne fiema'u 'ae ako makehe pe koe ngaahi sevesi tatau pehe;
2. Na'ake tohi kole ke fai hano vaka'i fakasino mo faka'atamai fekau'aki pe 'e lava ki ha ako makehe pehe ki he ngaahi sevesi tatau 'oku 'i he malumalu 'oe Konga B 'oe IDEA; **pe**
3. Koe faiako 'a ho'o tamasi'i pe koe tokotaha ngaue 'ae Potungaue 'oku 'iai 'enau hoha'a makehe fekau'aki moha to'onga 'ulungaanga tatau na'e hoko kimu'a 'oku fakaha'ai 'e ho'o tamasi'i fakahangtonu ki he supavaisa pe koe tokotaha ngaue faka'ofisi 'oe apiako 'a ho'o tamasi'i pe ki ha tokotaha supavaisa 'oe Potungaue .

**Koha 'uhinga 'e tali ai**

'E 'ikai fiema'u ia ke 'iai ha lau 'ae Potungaue kihe ngaahi 'ilo koia kapau:

1. Na'e 'ikai keke fakangofua ke fai ha sivi fakasino pe faka'atamai 'a ho'o tamasi'i pe faka'ikai'i ha ngaahi sevesi mavahe fakaako; pe
2. Na'e 'osi sivi fakasino pe faka'atamai 'a ho'o tamasi'i pea na'e 'osi pehe 'oku 'ikai koha tokotaha ako ia 'oku faingata'a'ia fakasino 'ihe malumalu 'oe Konga B 'oe IDEA.

**Koe ngaahi me'a 'e hoko ka hokosia ha ta'e'ilo'i pe lave'i kiai**

Ka kimu'a ki hono fakahoko ha tautea fakafuofua kihe ho'o tamasi'i, pea na'e 'ikai 'iai ha 'ilo pe lave'i 'ae Potungaue ko ho'o tamasi'i 'oku mahaki'ia fakasino, 'o hange 'oku fakaikiiki 'i 'olunga 'ihe malumalu 'oe konga 'ulu'i tohi 'oe **Makatu'unga 'oha 'ilo kihano fakahoko ha tautea** pea **'UHINGA 'E TALI AI**, ko ho'o tamasi'i 'e malava ke mafia ki he ngaahi fakafuofua 'oha tautea 'e fakahoko kiha fanau ako 'oku 'ikai uesia pe faingata'a'ia fakasino 'oku nau kau 'iha fa'ahihga 'ulungaanga tatau.

Tukukehe, 'o kapau na'e fai ha tohi kole ke fai ha sivi fakasino pe faka'atamai a ho'o tamasi'i lolotonga 'e vaha'a taimi 'oku fiema'u ai ho'o tamasi'i ke fai ha ngaahi tautea fakafuofua, kuopau ke fai 'ae sivi fakasino pe faka'atamai he founa fakavavevave 'aupito.

O ka toki kakato pe 'osi 'ae sivi fakasino pe faka'atami, 'e fiema'u ke nofo pe 'a ho'o tamasi'i 'ihe feitu'u fakaako na'e fiema'u ke nofo ai 'ehe kau ma'u mafai 'oe 'apiako, 'e malava ke kau atu ki ai 'ae tulip e fakahu kitu'a ta'e ngaue'aki ha taha 'oe ngaahi sevesi fakaako.

Ka ko ho'o tamasi'i na'e pehe koe tokotaha ako 'oku faingata'a'ia fakaako, kuo pau ke ngaue'aki 'ae ngaahi inifomeisoni meihe sivi fakasino pe faka'atamai na'e fai 'ehe Potungaue, pea moe ngaahi inifomeisoni na'e fakahoko atu kiate koe, kuopau ke hanga 'ehe Potungaue 'o 'oatu 'ae ngaahi ako makehe pehe kihe ngaahi sevesi tatau 'o fakatatau kihe Konga B 'oe IDEA, 'o kau atu ki ai 'ae ngaahi fiema'u 'oha tautea 'o hange 'oku fakaikiiki atu 'i 'olunga.

**KO HONO FAKAHOKO ATU KE TAUTEA'I 'EHE POLISI PE NGAHI MA'UMAFAI FAKAFALEHOPO****34 CFR §300.535**

HAR §8-60-80

Konga B 'oe IDEA 'oku 'ikai:

1. Tapui 'o ha kautaha mei hono lipooti 'oha hia na'e fakahoko pe fai 'eha tokotaha ako 'oku faingata'a'ia fakasino ki he kau ma'u mafai totonu; pe
2. Malu'i 'ae kau Polisi 'ae Siteiti pea moe kau ma'u mafai fakamaau'anga mei hono fakahoko honau ngaahi fakatongia 'o fakatatau ki he tu'utu'u ni 'ae Pule'anga Fetulolo pe lao 'ae Siteiti ki he ngaahi hia na'e fakahoko pe fai 'e ha tokotaha 'oku faingata'a'ia fakasino.

**Fe'ave'aki 'oe ngaahi lekooti Transmittal of records**

Kapau na'e lipooti 'ehe Potungaue ha hia na'e fakahoko pe fai eha tokotaha ako 'oku faingata'aia fakasino, Koe Potungaue:

1. Kuopau ke nau fakapapau'i koe ngaahi tatau 'oe ngaahi lekooti fakaako mavahe 'ae tokotaha ako moe ngaahi lekooti tautea 'oku 'oatu ia ke fakakaukau'i 'e he kau ma'u mafai kihe kautaha 'oku lepooti kiai 'ae hia; pea
2. 'E malava ke 'oatu 'ae ngaahi tatau 'oe lekooti fakaako mavahe 'oe tokotaha ako pea moe ngaahi lekooti tautea 'o fakatautau pe ki he me'a kuo fakangofua 'e he FERPA.

**NGAAHI FIEMA'U 'AE FANAUAKO 'OKU FAKAPALATAHA HONO FAKAMAVAHE'I 'E HE 'ENAU MATU'A  
KIHE NGAAHI APIAKO TAAUTAHA 'O NGAUE'AKI 'AE NGAAHI PA'ANGA FAKAMOLE 'AE PULE'ANGA**

**FAKALUKUFUA****34 CFR §300.148**

HAR §8-60-27

Konga B 'oe IKEA 'oku 'ikai 'uhinga ia ke totongi 'ehe Potungaue 'ae totongi ako, kau atu ki ai 'a e ngaahi ako makehe pe ha toe ngaahi sevesi tatau pehe, ma'a ho'o tamasi'i 'oku faingata'a'ia fakasino 'iha 'apiako taautaha pe ngaahi feitu'u kapau na'e hanga 'ehe Potungaue 'o fakafaingofua'ia ki ho'o tamasi'i 'ae FAPE pea ke fili ke fakahu ho'o tokotaha ako kihe feitu'u pe 'apiako taau taha. Tukukehe, ka kuo hanga 'ehe Potungaue 'o fakakau ho'o tamasi'i 'ihe fa'ahinga 'oku 'iai 'enau ngaahi fiema'u 'o fakatatau ki he malumalu 'oe Konga B ngaahi tu'utu'u ni fekau'aki moe fanau ako kuo hanga 'e he'enau matu'a 'o fakahu kinautolu ki he ako taau taha 'o fakatatau mo 'enau fiema'u 'i he malumalu Konga B ngaahi fakahinohino fekau'aki moe fanauako kuo fakahu kinautolu 'ehe'enau ngaahi matu'a kiha 'apiako taau taha 'ihe malumalu 'oe 34 CFR §§300.131 ki he 300.144 and HAR §§8-60-21 ki he 8-60-27.

**Totongi fakafoki 'o ha fakahu ki he 'apiako taau taha**

Ka na'e ma'u 'e ho'o tamasi'i ha ako makehe pe ngaahi sevesi tatau kimu'a 'ihe malumalu 'oe mafai 'oe Potungaue, pea ke fili ke fakahu ho'o tamasi'i 'iha 'apiako taau taha kihe kamata ako, lautohi, ako lotoloto ta'e 'iai ha tohi fakamafai 'ae pe tohi fakaongoongo lelei 'ae Potungaue, ke falehopo pe koe 'ofisa faihopo ten au malava ke totongi fakafoki 'ae ngaahi totongi hono fakahu kapau na'e pehe 'ehe falehopo pe 'ofisa faihopo na'e 'ikai fakafaingofua'i 'ehe Potungaue 'ae FAPE ki ho'o tamasi'i 'iha vaha'a taimi fe'unga kimu'a ki hono fakahu pea koe fakahu kihe 'apiako taau taha 'oku fakapotopoto mo totonu. 'E malava ke pehe 'ehe 'ofisa faihopo pe falehopo na'e fakapotopoto pe 'a hono feitu'u na'e fili, neongo kapau 'oku 'ikai fakatatau moe fiema'u 'ae ngaahi tu'unga 'oe Siteiti 'oku fekau'aki moe ako 'oku fakahoko atu 'ehe Potungaue.

Kiha tokotaha ako 'oku hoko atu 'ene nofo 'ihe 'apiako taau taha, ko hono fakakaukau'i ha feitu'u fakapotopoto pe totonu 'ehe 'ofisa faihopo 'e 'ikai malava ke fai ia kae'oua ke fakangofua 'ehe 'apiako taau taha 'ae Potungaue ke fakahoko honau ngaahi fatongia ke fakafaingofua 'ae ngaahi fakahinohino 'oe FAPE ma'ae tokotaha ako.

Kuopau ke fai ha hopo ke tohi kole ke totongi fakafoki 'ae mahu'inga 'o hono fakahu kihe 'apiako taau taha, 'o kau atu ki ai ha ako makehe pe ngaahi sevesi tatau, 'ihe vaha'a taimi koe 'aho 'e 180 mei he 'aho na'e lesisita ai pe fakahu ai kihe 'apiako taau taha pe ha fa'ahinga feitu'u pehe. (Vakai kiha toe ngaahi 'alea'i 'ihe malumalu 'oe konga 'ulu'i tohi 'oe **Ngaahi Fakangatangata 'oe Statues ki hano Totongi Fakafoki 'oha Ngaahi Fakahu Fakapalataha kiha Ngaahi Apiako Taau Taha.**)

**Fakangatangata 'oha totongi fakafoki**

Koe mahu'ainga 'oe totongi fakafoki 'oku ha atu 'ihe palakalafi 'i 'olunga 'e malava pe ia ke fakasi'isi'i pe 'ikai tali:

1. Kapau: (a) na'a ke 'ihe fakataha fakamuimui 'ae IEP kimu'a ia kihono fakamavahe'i ho'o tokotaha ako mei 'apiako 'ae pule'anga, na'e ikai keke fakaha ki he timi 'ae IEP na'a ke

fakafisinga'i 'ae fokotu'u atu 'ae Potungaue ki hono 'oatu ho'o tokotaha ako ki he fietu'u kehe, 'o kau ai 'a ho'o fakahaa'i ho'o tala'a pea mo ho'o faka'amu ke fakahu 'a ho'o tokotaha ako ki he ako taau taha 'o ngaue'aki 'ae fakamole 'ae pule'ang; pe (e) 'Ihe 'aho pisinisi 'e 10 (o kau ai ha 'aho malolo 'oku hokosia 'ihe aho pisinisi) kimu'a ia ki hono fakamavahe ho'o tokotaha ako mei he 'ako 'a e pule'anga, na'e 'ikai ke ke 'oatu 'ae ngaahi infomeisoni ko ia ki he Potungaue 'iha tohinima;

2. Kapau, kimu'a ki hono fakamavahe'i ho'o tamasi'i mei he 'apiako 'ae puleanga, na'e 'oatu kiate koe 'e he Potungaue ha tohi nima fakatokanga kiate koe ko hono taumu'a ke sivi fakasino pe faka'atamai 'a ho'o tamasi'i ('o kau atu ki ai ha tohi fakamatala 'ae taumu'a 'oe sivi fakasino pe faka'atamai 'oku taau mo totonu pea 'uhinga lelei), pea na'e 'ikai k eke fakafaingofua'i 'ae tokotaha ako ke fakahoko 'ae sivi fakasino pe faka'atamai; **pe**

3. 'I he 'ilo'i 'ae fakamaau'anga ko ho'o ngaahi tautea na'e ta'e'uhinga.

Kaikehe, koe mahu'inga 'oe totongi fakafoki:

1. Na'e 'ikai tukuhifo pe 'ikaitali koe'uhi na'e 'ikai ke ke 'oatu ha tohi fakatokanga kapau: (a) Na'e hanga 'ehe ako 'o fakafaingata'a'ia koe mei hono 'omai ha tohi fakatonga; (e) Na'e 'ikai teke ma'u ha tohi fakatokanga fekau'aki mo ho fatongaia ke 'oatu ha tohi fakatokanga 'o hange koia 'oku fakaha atu 'i 'olunga; pe (f) Ko ho'o fengaue'aki moe fiema'u 'i 'olunga 'e hoko ia ko ha fakatu'utamaki fakaesino kiho'o tamasi'i; **pea**
2. Mahalo, 'ihe tu'utu'u ni 'ae fakamaau'anga pe koe 'ofisa faihopo, ke 'oua 'e tukuhifo pe faka'ikai ho'o ta'e malava ke 'oatu ha fakatokanga 'o hange koia fakatonga kihe fiema'u kapau: (a) 'Oku 'ikai maa'usia 'ae 'ilo faka'atamai pe 'ikai malava ke ke futu'utaki tohi 'i he lea fakapapalangi; pe (e) Ko ho'o fiengaue'aki moe ngaahi fiema'u 'oku ha atu 'i 'olunga 'e ngalingali hoko ia ke uesia faka'atamai pe ha uesia fakasino pe faka'atamai ki ho'o tamasi'i.

**KO HONO 'AVE KIHA TAHA 'A HO'O TOTONU****KO HONO 'AVE 'AE TOTONU 'AE MATU'A 'IHE 'AUSIA 'OE TA'U MOTU'A****34 CFR §300.520**

HAR §8-60-74

'I he 'ausia 'ae ta'u 18 'oha tokotaha ako 'oku faingata'a'ia fakasino, koe ngaahi totonu kotoa pe 'o fakatatau ki he malumalu'oe Konga B 'oe IDEA and HAR8-60 kuopau ke 'oatu ia ki he tokotaha ako, tukukehe kapau koe tokotaha ako 'oku 'ikai maa'usia faka'atamai pe 'ikai kene ma'ausia ke fai ha tu'utu'u ni aofangatuku pe 'iate ia 'ihe malumalu 'oe lao 'oe siteiti. Koe taimi 'e 'oatu ai 'ae ngaahi totonu kihe tokotaha ako matu'otu'a, 'e kei hoko atu pe hono 'oatu 'ehe Potungaue 'ae fakatokanga 'oku fiema'u 'ehe IDEA pea moe HAR 8-60 ma'ae tokotaha ako pea moe ngaahi matu'a.

Koe Sitetiu Fo'ou 'a Hauai'i Hawaii Revised Statutes §§302A-491 ki he through 302A-498 'oku ne 'omai ha ngaahi tefito'i fakakaukau 'e tolu (3) ma'ae fanau ako 'oku matu'otu'a ange:

- Ko ha apoinimeni mo ha kautaha 'o fakafou mai (fakangatangata) 'iha mafia 'o ha loea fekau'aki mo ha ako makehe ke fai ha ngaahi tu'utu'u ni aofangatuku fakaako 'o ne fakafofonga'i 'ae tokotaha ako;
- Ko ha apoinimeni 'o ha tokotaha fakaako ma'aha tokotaha ako matu'outu'a 'oku 'ikai kene ma'ausia faka'atamai ke ne malava 'o fai pe 'ene fakakaukau 'iate ia;pe
- Ko ha apoinimeni 'o ha tokotaha tauhi fanau, na'e fokotu'u mai 'e he fale hopo, ma'a ha tokotaha ako matu'otu'a 'oku 'ikai kene malava kene fai 'ene fakakaukau pe ma'a na.

**NGAAHI TOKONI PE SEVESI KEHE**

---

|                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                             |                                                                                                                                                                                                                                                                                                               |
|---------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|---------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| <p>Community Children's Council Office<br/>4680 Kalaniana'ole Hwy., TB1A<br/>Honolulu, HI 96821</p> <p>Telephone: (808) 305-0695<br/>Website:<br/><a href="http://www.hawaiipublicschools.org/ParentsAndStudents/SupportForParents/Pages/CCC.aspx">http://www.hawaiipublicschools.org/ParentsAndStudents/SupportForParents/Pages/CCC.aspx</a><br/>Email: <a href="mailto:familypartnerships@k12.hi.us">familypartnerships@k12.hi.us</a></p> | <p>Leadership in Disabilities &amp; Achievement of Hawaii<br/>245 N. Kukui Street, Suite 205<br/>Honolulu, HI 96817</p> <p>Telephone: (808) 536-9684<br/>Website: <a href="http://www.ldahawaii.org">www.ldahawaii.org</a><br/>E-mail: <a href="mailto:info@ldahawaii.org">info@ldahawaii.org</a></p>         |
| <p>Hawaii Disability Rights Center<br/>1132 Bishop Street, Suite 2102<br/>Honolulu, HI 96813</p> <p>Telephone: (808) 949-2922<br/>Toll Free: (800) 882-1057<br/>Website: <a href="http://www.hawaiidisabilityrights.org">www.hawaiidisabilityrights.org</a><br/>E-mail: <a href="mailto:info@hawaiidisabilityrights.org">info@hawaiidisabilityrights.org</a></p>                                                                            | <p>Legal Aid Society of Hawaii<br/>924 Bethel Street<br/>Honolulu, HI 96813</p> <p>Telephone: Oahu (808) 536-4302<br/>Toll Free: (800) 499-4302<br/>Website: <a href="http://www.legalaidhawaii.org">www.legalaidhawaii.org</a></p>                                                                           |
| <p>Hawaii Families as Allies<br/>P.O. Box 1971<br/>Aiea, HI 96701</p> <p>Telephone: (808) 682-1511<br/>Website: <a href="http://www.hifamilies.org">www.hifamilies.org</a><br/>E-mail: <a href="mailto:hfaa@hfaa.net">hfaa@hfaa.net</a></p>                                                                                                                                                                                                 | <p>Mediation Center of the Pacific<br/>1301 Young Street 2<sup>nd</sup> floor<br/>Honolulu, HI 96814</p> <p>Telephone: (808) 521-6767<br/>Website: <a href="https://www.mediatehawaii.org">https://www.mediatehawaii.org</a><br/>E-mail: <a href="mailto:mcp@mediatehawaii.org">mcp@mediatehawaii.org</a></p> |
| <p>Hawaii State Bar Association<br/>Alakea Corporate Tower<br/>1100 Alakea Street, Suite 1000<br/>Honolulu, HI 96813</p> <p>Telephone: (808) 537-1868<br/>Website: <a href="https://hsba.org">https://hsba.org</a><br/>Email: <a href="mailto:webinfo@hsba.org">webinfo@hsba.org</a></p>                                                                                                                                                    | <p>Special Parent Information Network<br/>1010 Richards Street, Room 118<br/>Honolulu, HI 96813</p> <p>Telephone: (808) 586-8126<br/>Website: <a href="http://www.spinhawaii.org">www.spinhawaii.org</a><br/>E-mail: <a href="mailto:spin@doh.hawaii.gov">spin@doh.hawaii.gov</a></p>                         |

**Ka fiema'u ha tokoni ki hono mahino' i 'oe ngaahi fakahinohino 'oku ha atu  
'ihe tohi ni, peke ma'u ha ngaahi tatau 'oe ngaahi tohi ni, kataki ka mou  
fetu'utaki ki he ngaahi 'ofisi 'oe Potungaue Ako 'oku ha atu 'i lalo ni:**

|                                                                                                                                                                                                                                                      |                                                                                                                                                                                                                                      |
|------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|--------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| STATE OFFICE: (808) 307-3600<br>OAHU <ul style="list-style-type: none"> <li>• Central (808) 622-6432</li> <li>• Honolulu (808) 784-6680</li> <li>• Leeward (808) 675-0384, -0335</li> <li>• Windward (808) 784-5940</li> </ul> KAUAI: (808) 274-3502 | HAWAII <ul style="list-style-type: none"> <li>• East (808) 974-4401</li> <li>• West (808) 323-0015</li> <li>• North (808) 775-8895</li> <li>• South (808) 982-4252</li> </ul> MAUI: (808) 873-3520<br>MOLOKAI/ LANAI: (808) 553-1723 |
|------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|--------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|

Hawaii Administrative Rules, Title 8, Department of Education, Chapter 60 (Provision of a Free Appropriate Public Education for a Student with a Disability) and Chapter 34, Protection of Educational Rights and Privacy of Students and Parents are available on the Board of Education website: <http://boe.hawaii.gov>